

KAIJUTIN

2008



Lemmikkilinnut
Kaijuli ry

Lemmikkilinnut Kaijuli ry

Hallitus 2008

Puheenjohtaja: Tiina Torikka, tinttu@kaijuli.fi, puh. 050 5529142
Varapuheenjohtaja: Jarkko Leppänen, admin@kaijuli.fi
Sihteeri: Anna Kajavalta, sihteeri@kaijuli.fi
Rahastonhoitaja: Maarit Räinen, maami@kaijuli.fi
Jäsenvastaava: Amani Banjo, daisy@kaijuli.fi
Jäsen: Leena Pätiälä
Jäsen: Bia Hassel
Jäsen: Ida-Emilia Kaukonen
Varajäsen: Milla Törhönen

Muut toimihenkilöt

Media- ja sponsorivastaava: Leena Pätiälä, leena.patiala@gmail.com
Kasvattaja- ja poikasrekisterit: -
Hoitorinki: Bia Hassel, hoitorinki@kaijuli.fi
Kirjastovastaava: Eveliina Pätsi, kirjasto@kaijuli.fi
Sijoitusrinki: Marko Liekola, sijoitusrinki@kaijuli.fi
Kaijulikauppa ja nuorisovastaava: Maarit Räinen, kauppa@kaijuli.fi
Nuorisovastaava: Jonna Heikkilä, nuorisotiimi@kaijuli.fi
Vuosijulkaisu: Milla Törhönen, vuosijulkaisu@papukaijat.net
Esitteet: Juha Parkkinen, esitteet@kaijuli.fi
Jäsenrekisteri: Amani Banjo, jassenrekisteri@kaijuli.fi
Rahastonhoitaja: Maarit Räinen, rahastonhoitaja@papukaijat.net
Eläintensuojelu: Leena Glans, elainsuojeluvastaava@kaijuli.fi

Kaijutin 2008

Päätoimittaja: Milla Törhönen
Taitto: Kalle Oksa
Oikoluku: Mari Rusko
Kaijutin-logo: Essi Laavainen
Nuorisotiimin logo: Ida-Emilia Kaukonen
Paino: Vammalan Kirjapaino Oy

Kannessa esiintyy Valkokakadu Vilma
Kuva: Jarkko Leppänen

Viereisellä sivulla kuvassa harmaapapukaija Coco
Kuva: Anna Kajavalta

SISÄLTÖ

Puheenjohtajan puheenvuoro	4
Samin kouluttaminen: tiedettä & taidetta	6
Löytö-celebesi Ami	14
Virikkeitä elämään	20
Newcastlentahti lemmikkilinnuissa	26
Loro Parque Fundacion	28
Tipitiin tarina	32
Huh! Kylläpä tuo lintu tosiaan huutaa	34
Nuorisosivut	42



Puheenjohtajan PUHEENVUORO



Hei taas kaikille!

Ulkona paistaa aurinko, luonto näyttää kaikki värinsä niin kuin vain parhaiten voi. Istun kynää pureskellen ja ihmettelen, mitä ihmettä tässä taas pitäisi kirjoittaa. Aihe on ollut kirkkaana mielessä lehden suunnittelun alusta asti, mutta tässä vaiheessa syksyä kulunutta vuotta katsoo jotenkin kokonaisuutena, johon taas tälläkin kertaa mahtuu iloa, surua, riemua, kyneleitä, raivoa... Kaikkea, mitä ihminen nyt vaan voi tuntea.

Kuva: Otto Söderholm



Suurimmat kauhun, vihan ja surun tunteet aiheutti tietysti kesällä saamamme tieto newcastlentaudin leviämisestä lemmikkilintuharrastuksen piiriin. Ensireaktio nimittäin asiasta lukiessa oli, että asia ei koske meitä. Kuukauden kuluttua ensimmäisistä lehti uutisista tilanne olikin muuttunut niin, että Evisa ja eläinlääkärit uhkasivat lopettaa samassa porukassa olevien papukaijatkin, koska taloudesta oli pihapiirin kyyhkyistä löytynyt kyseistä tautia.

Ensimmäisten epäuskoisten hetkien ja parin eläinlääkäriin yhteydenoton jälkeen alkoi soitto torumba kaikkiin mahdollisiin instansseihin, jotka nyt mieleen tulivat, alkaen tietenkin Evisasta. Kommentit olivat lohdutonta kuultavaa: ”laki määrää näin, kaikki linnut lopetetaan” tai ”CITES ei suojaa lintua lopettamiselta tällaisessa tilanteessa” tai ”emme voi ottaa riskiä, että alueelle jää mahdollisesti sairastuneita lintuja”... Listaa voisi jatkaa loputtomiin. Kaikkien näiden puheluiden välillä keskustelin tietysti yhdistyksemme kymmenien eri jäsenten kanssa: itkimme, lohduttelimme ja yritimme rohkaista toinen toisiamme.

Kun tilanne alkoi olla jo täysin lohduton, ja näytti siltä, että monta eri lajista lemmikkipapukaijaa tullaan todellakin viranomaisien toimesta lopettamaan testaamatta ja kenenkään pystymättä puuttumaan siihen, alkoi tapahtua. Ihmiset yksinkertaisesti alkoivat ottaa asioista selvää; asiaa koskevasta laista, EU-direktiiveistä ja CITES-sopimuksen vaikutuksesta asiaan. Lisäksi otettiin yhteyttä eri eläinlääkäreihin, ja lopulta hartaan painostuksen jälkeen Evisa suostui testaamaan kyseiset linnut!

Taas soi puhelin, ja piti itsekkin tietysti soittaa monelle eri ihmiselle. Helpotus oli tässäkin vaiheessa jo valtava, vaikka vielä ei tiedetty, onko kukaan näistä linnuista sairastunut vai ei. Lopulta, testien varmistuttua, saimme helpottavan uutisen: kaikki papukaijalinnut olivat terveitä.

Tulipa sitten oltua reilun viikon aikana noin 30 tuntia puhelimesta... Melkein täysi työviikko! Ajattelin jo jossain vaiheessa, että se rakkine kasvattaa juuret korvaani, enkä pääse siitä ikinä enää eroon.

Mutta mahtavinta tässä asiassa on mielestäni osoitus porukan voimasta: yksi ihminen on eri asioissa aika onneton ja avuton, mutta kun saa jonkun asian taakse tuekseen muita ihmisiä, sillä saa – näköjään – ihmeitä aikaan. Niin sai meidänkin yhdistyksemme suomalaisen viranomaisen taipumaan.

Mutta se surun ja tuskan määrä, joka aiheutuu pelosta, että menettää rakkaan lemmikkinsä voimatta asialle mitään, on suunnaton. Muistan itsekkin istuneeni Jaden kanssa laiturin nokalla, ja kun mietin niitä, joilla pelko oli suurin, niin itkuhan siinä tuli.

Nyt tämä kaikki on mennyttä tällä erää, mutta tämän tapauksen myötä on esim. lintupäiväsääntöjä tiukennettu, ja varmasti jonkun mielestä liikaakin. Tosiasia on kuitenkin se, että tämä oli kenraaliharjoitus jollekin paljon pahemmalle maailmassa esiintyvälle lintutaudille, ja nyt selvisimme säikähdyksellä. Seuraavalla kerralla voi edessä olla sellainen tauti, joka tarttuu ihmiseen, ja silloin viranomaiset eivät enää kysy lahdataanko ne linnut vai ei. Muutenkin sääntöjen tiukennus oli tarpeen, luonnollisestikaan kukaan ei halua altistaa lintuaan millekään taudille.

Positiivinen asia on se, että mm. Evirassakin tiedetään jo, keitä me olemme ja että ihan oikeasti Suomessa on ihmisiä, jotka saattavat laittaa kesällä linnulleen jopa valjaat ja lähteä pihalle ulkoilemaan. Viranomaiset olivat katsoneet yhdistyksemme edustajaa kuin Marsista tullutta, kun hän oli tällaisista asioista kertonut. Evisan artikkeli newcastlentaudista löytyy toisaalta tästä lehdestä.

Tinttu
PJ, Lemmikkilinnut Kaijuli ry

SAMIN KOULUTTAMINEN: tiedettä & taidetta

Teksti: S. G. Friedman, FT
Kuvat: Lisa de Guzman Catlett
Julkaistu BirdTalk-lehdessä marraskuussa 2005
Kääntänyt Milla Törhönen

Kuluneen vuoden aikana olen ilokseni saanut tehdä yhteistyötä Steve Martinin kanssa. Hän on yksi maailman parhaimmista lintujen kouluttajista ja johtaa Natural Encounters -yhtiötä (NEI, www.naturalencounters.com). Suunnittelimme Steven ja hänen koulutushenkilökuntansa kanssa sarjan kurseja erityisesti lemmikipapukaijojen omistajille. Meillä oli mielenkiintoinen ja kunnianhimoinen tavoite: lemmikipapukaijojen ja niiden omistajien elämänlaadun parantaminen koulutustieteen avulla. Tavoitteeseen päästäksemme määrittelimme 10 papukaijanomistajan avaintaitoa.

Kaksi kurssia pidettiin Floridassa Steven ranchilla, jossa koulutetaan kahtasataa lintua pääasiassa eläinpuistojen ja teemapuistojen lintunäytöksiin. Viiden päivän ajan opiskelijat osallistuivat päivittäin kolmen tunnin luentoihin ja demonstraatioihin sekä neljän tunnin henkilökohtaisiin harjoituksiin lintujen ja muiden eläinten kanssa. NEI:n erittäin pätevät kouluttajat Rob Bules, Cari Clements, Cassie Malina ja Wouter Stellaard johtivat pieniä, 4–5 hengen osallistujaryhmiä. Ryhmänjohtajat antoivat intensiivistä henkilökohtaista palautetta koulutustekniikoista samalla, kun papukaijoille opetettiin hoito-, lääkintä- ja viriketoimenpiteitä, jotka pyrittiin kohdistamaan lemmikipapukaijojen ja niiden omistajien tyyppillisiin haasteisiin ja ongelmiin.

Viikon lopussa opiskelijat antoivat palautetta kurssista: se oli ylittänyt kaikki odotukset. Opiskelijat totesivat, että kurssi oli muuttanut heidän elämänsä. Tosiaankin, käyttäytymisen toimintatapojen ymmärtäminen rohkaisee meitä kaikkia kehittämään kanssakäymistämme myös oman lajimme yksilöiden, kuten puolison, lasten, työkaverien ja ystävien kanssa. Voimateknot korvataan pehmeämmillä keinoilla ja pakottaminen yhteistyöllä, jolloin tuloksena

saadaan huomattavasti enemmän mielen tasapainoa ja elämänlaatua kaikille.

Ensimmäisellä viiden päivän kurssilla ryhmänjohtajani Rob Bules pyysi minua ilokseni kouluttamaan erästä villiä, puolisonsa kanssa elävää vihersiipiä Sam. Tällä keinolla Rob ja kurssille osallistunut Ann Brooks Phoenix Landingista pystyivät työskentelemään pariskunnan toisen vihersiipiä kanssa ilman, että lintuja täytyi erottaa toisistaan. Robin ei tarvinnut kysyä kahdesti! Koulutimme lintuja samanaikaisesti niiden aviaariossa päivittäin kahdessa 20 minuutin jaksossa, yhteensä neljän päivän ajan. Oli erittäin hauskaa päästä pois puhujanpöytästä osallistumaan koulutukseen. Kiitän kurssille osallistunutta Lisa de Guzman Catlettia AERASista koulutussessioiden kuvaamisesta. Olin kaikesta päätellen niin keskittynyt koulutukseen, etten edes tajunnut kameran läsnäoloa ennen kuin sain levyllisen kuvia käteeni kurssin jälkeen. Kuvat ovat erinomainen keino koulutustaitojen arviointiin ja kehittämiseen, ja lisäksi niiden avulla on helppo jakaa tietoa eteenpäin sinulle. Kiinalaisen sananlaskun sanoin: yksi kuva vastaa kymmentätuhatta sanaa.

Päivä 1-1 Sam on kuvassa vasemmalla, sillä on yksi kokonaan punainen pyrstösulka. Se asuu normaalisti aviaariossa kolmen muun vihersiipiä kanssa. Helpottaaksemme koulutustyötä erotimme pariskunnat kahteen vierekkäiseen häkkiin. Tavoitteenani on saada Sam astumaan omaehtoisesti vaa'alle. Tämä hoitotoimenpide auttaa NEI:n henkilökuntaa Samin terveyden seurannassa. Ennen vaa'alle astumista Samin on opittava kaksi pohjustavaa taitoa: 1) astua kädelleni ja 2) antaa minun kuljettaa se kädelläni ulos aviaariosta.



PAPUKAIJANOMISTAJAN AVAINTAIDOT

- Papukaijan käyttäytymisen tulkitseminen ja ymmärtäminen vertaamalla sitä vastaavaan luonnonvaraiseen käytökseen.
- Papukaijan käyttäytymisen tulkitseminen ja ymmärtäminen analysoimalla käytöksen tavoitteita kotioloissa.
- Papukaijan elekielen hienovarainen tarkkailu, tulkinta ja huomiointi.
- Papukaijan oman valinnanvapauden rohkaiseminen ja vaikutusvallan antaminen linnulle ilman, että hyvän käytöksen vaatimuksista joudutaan tinkimään.
- Ympäristön järjestäminen siten, että tavoitellun käytöksen todennäköisyys kasvaa.
- Runsaiden, tarkkaan ajoitettujen positiivisten vahvisteiden antaminen tarkkaan määriteltynä tavoitteiden mukaisesti.
- Koulutustavoitteiden saavuttaminen pienistä, peräkkäisistä askelista muokkaamalla.
- Ratkaisujen suunnittelu ongelmakäytöksen, kuten puremisen, huutamisen, tai läheisriippuvuuden korjaamiseksi mahdollisimman positiivisella, vähiten ahdistavalla tavalla.
- Negatiivisten, ahdistavien koulutustapojen haittapuolien ymmärtäminen, ja kyseisten koulutustapojen välttäminen.
- Kriittisen ajattelun kehittäminen yleisesti käytössä olevien koulutuskeinojen arvioinnissa, ja etenkin niiden soveltuvuudessa papukaijojen koulutukseen.

Päivä 1-2 Samin käytös kertoo minulle mistä aloittaa. Tarjoan sille auringonkukansiemenen häkin ulkopuolelta, ja se kiipeää vikkelästi hakemaan siementä, joten aloitamme siitä. Meidän ensimmäinen kahdensuuntainen kommunikointimme: minä tarjoan siemenen, Sam ottaa sen. Samia rohkaistaan jatkuvasti tekemään valintoja, eikä sitä missään vaiheessa ahdisteta tai pakoteta millään tavalla. Koska Sam seuraa minua mielellään orrelta toiselle, siirrymme seuraavaan vaiheeseen.

Päivä 1-3 Menen sisään häkkiin ja tarjoan Samille siemenen riittävän kaukaa, jotta sen on siirryttävä lähemmäs saadakseen siemenen. Sam oppii, että sillä on mahdollisuus vaikuttaa tapahtumiin, mikä onkin tärkein asia positiivisella vahvistuksella koulutettaessa: Jos tulet kädelleni, saat herkun, jos et tule kädelleni, et saa herkkua. Sam tulee lähemmäs saadakseen siemeniä, maapähkinöitä ja myös pellettejä, joita sillä on vapaasti kupissa koko ajan. Koska Samia ei koskaan pidetä nälässä, veikkaan, että minun huomioni ja koulutukseen liittyvä aktiviteetti on sille yhtä lailla palkitsevaa.



Päivä 1-4 Palkitsen Samia siitä, että se siirtyy pääorrelle, jossa se on ulottuvillani ja työskentely on helpompaa. Kun laitan käteni ensimmäistä kertaa orrelle, Sam syöksyy aggressiivisesti sitä kohti. Rohkaisen sitä kontrolloimaan käsieni liikettä laskemalla käteni pois orren läheisyydestä Samin hyökätessä, sillä mielestäni uhkaaminen on hyväksyttävämpi tapa ilmaista epämuokavuuden tunnetta kuin pureminen. Kolmannella yrittämällä Sam ottaa herkun niin, että sen jalka nojaa käteni syrjään. Uskoisin, että nyt kun se tietää, että se voi halutessaan poistaa käteni orrelta, sen ei enää tarvitse tehdä niin.



Päivä 1-5 Siirrän palkintokäteni sijaintia rohkaistakseni Samia astumaan kädelleni. Sam siirtää toisen jalkansa kädelleni saadakseen pelletin (huolimatta siitä, että pellettejä on vapaasti saatavilla lattialla). Vastustan kiusausta nostaa kättäni niin, että saisin Samin nostamaan toisenkin jalkansa kädelleni, ja pysyn sen sijaan täysin liikkumatta. Alkuun Sam päättää palata takaisin orrelleen syömään juuri saamaansa herkkua, mutta muutaman toiston jälkeen se jättää jalkansa kädelleni syömisen ajaksi. Tulkitseen tämän luottamuksen merkiksi ja valmiudeksi jatkaa seuraavaan vaiheeseen.



Päivä 1-6 Tässä nostan vaatimustasoani yhdestä jalasta kahteen siirtämällä palkintoa kauemmaksi, ja siten vaatimalla Samia venyttämään pidemmälle palkintoon yltääkseen. Pyrin pitämään käteni täysin liikkumatta, kun Sam varovaisesti nojaa siihen molemmilla jaloillaan. Se onnistuu saamaan palkinnon, mutta sen elekieli on selvääkin selvempää: se kumartuu, puristaa varpaillaan, vetää sulat ihoaan vasten ja tuijottaa rävähtämättä.



Päivä 1-8 Siirrän kättäni sentti sentiltä kauemmas orresta Samin istuessa sillä. Tarjoan Samille erittäin paljon positiivista vahvistusta tasapainottamaan tehtävän vaikeutta. Huomaan Samin vaivaantuneisuuden. Se pitää siipiään hiukan irti vartalosta ja saattaa mieltä pois lentämisestä. Muistutan itselleni, että ”kaiken voi korjata kunnon ohjeistuksella ja ilmastointiteipillä, paitsi ei luottamusta” ja päätän lopettaa tältä päivältä. Koulutuksessa vaikeinta on osata lopettaa ajoissa.



Päivä 1-7 En halua pyytää Samilta sellaista, mitä se ei pysty hyvillä mielin tekemään, joten johdatan sen takaisin orrelle missä sillä on turvallisempi olla. Harjoittelemme kädelle ja takaisin orrelle astumista kunnes Samin elekieli on rentoutunutta ja se on saanut lisää itseluottamusta. Seuraan NEI:n mantraa: toistot rakentavat itseluottamusta ja murtavat muureja.



Päivä 2-1 Kertaan suunnitelmani toiselle päivälle. Tavoitteenani on päästä kynnyksen yli häkistä avoimeen tilaan. Häkin ovella mietin tavoitettani uudelleen, sillä vaikka minä kontrolloin palkintoja, Sam kontrolloi tahtia. Se on yhteistyökumppanini, enkä etene ilman sen suostumusta. Aloitan siitä mihin jääme edellisenä päivänä, tarjoan Samille herkun ja se tulee pian ottamaan sen. Tarjoan käteni ja Sam astuu sille epäröimättä. Muutaman nopean toiston jälkeen olemme valmiita menemään sinne, mihin yksikään Sam ei ole ennen mennyt!

Päivä 2-2 Menemme kynnyksen yli avoimeen tilaan. Onnellen hetken jälkeen huomaan Samin matalan asennon ja levottomat silmät. Se kumartuu kättäni kohti, ja olen huolissani siitä, että se saattaa purra. Huomaamattani pidän Samia kauempana kehostani, jolloin käden pitäminen vakaana vaikeutuu. Vaikuttaa siltä, että sekä Samilla että minulla on itseluottamus vähissä. Samilla on liian vähän kokemusta kädellä istumisesta avoimessa tilassa, ja minulla on liikaa kokemusta lemmikkipapukaijoista, jotka ovat oppineet, että pureminen on ainoa keino, jolla saa tuloksia aikaan.

Päivä 2-3 Paras hoitokeino epävarmuuteen on kontrolli, joten palaamme orrelle hakemaan itseluottamusta. Loppupäivän harjoittelemme kädelle astumista, kynnyksen ylittämistä ja muutaman askelen ottamista avoimen tilan puolella. Katso, kuinka tyytyväiseltä Sam näyttää tässä. Sen jalat ovat tukevasti kädelläni, keho on pystyssä asennossa ja höyhenet ovat rentoina. Tämä on juuri sitä, mitä haluan nähdä ennen kuin siirrymme seuraavaan vaiheeseen, joten vahvistan elekieltä tarjoamalla palkinnon ja runsaasti kehuja.



Päivä 3-1 Tänään asetan tavoitteeksi vaa'alle astumisen. Ympäristö pitää järjestää siten, että voimme taata Samille mahdollisimman positiivisen kokemuksen. Pyydän Steveä arvioimaan suunnitelmani. Ensimmäisenä Steve tarkistaa kärryn, jonka päällä vaaka on. Hän työntää sitä kauemmas ja laittaa kiilat pyörien alle, ettei kärry lähde vahingossa liikkeelle. Seuraavaksi hän siirtää vaa'an kärryn keskeltä sen reunalle. Näin Sam voi astua vaa'alle ilman, että pyrstö osuu kärryn reunaan. Lopuksi Steve näyttää, missä asennossa Sam olisi helpointa laskea vaa'an viereen.

Päivä 3-2 Sam tulee mielellään ulos häkistä, ja seisomme vaa'an vieressä. Sen jännittynyt elekieli kertoo kaiken. Sen sijaan, että menisimme koko matkan takaisin häkkiin hakemaan lisää itsevarmuutta, kokeilen, miten pari askelta häkin oven suuntaan vaikuttaa. Tämä riittää muutaman kerran toistettuna antamaan Samille lisää itsevarmuutta, ja sen asento muuttuu rennommaksi.



Päivä 3-3 Koska Samilla ei ole kokemusta vaa'asta, laitan sen päälle pähkinän siinä toivossa, että Sam yhdistäisi vaa'an mukavaan kokemukseen. Sam päättää ottaa useita pähkinöitä vaa'alta. Ymmärrän, että olisi täysin mahdollista ja paljon nopeampaa punnita lintu ilman sen yhteistyöhalukkuutta. Eläimen pakottamiseen ei tarvita minkäänlaista taitoa, mutta sen lisäksi, että tiedostetaan pakottamisen huonot sivuvaikutukset, työskentely linnun kanssa, joka vapaasta tahdostaan osallistuu yhteistyöhön, on sanoinkuvaamattoman hienoa.

Päivä 3-4 Sam laittaa toisen jalkansa vaa'alle ja ansaitsee palkinnon. Pidän käteni tarkalleen siinä, missä se oli Samin astuessa vaa'alle siltä varalta, että se haluaa astua takaisin. Tästä kuvasta näen, että käteni on liian lähellä vaakaa, ja muistan vahingossa keikauttaneeni Samin vaa'alle. Vanhat tavat istuvat tiukassa. Minun täytyy pitää kättäni viitisen senttiä kauempana ja antaa Samille selkeä mahdollisuus tehdä päätös vaa'alle astumisesta itsenäisesti.



Päivä 3-5 Sam asettaa molemmat jalkansa vaa'alle. Taitaa olla ihanin koskaan näkemäni 1377 gramman lukema! Nyt meillä on tiedossa peruspaino, jonka avulla voimme paremmin seurata Samin terveydentilaa. Jos Sam olisi päättänyt olla menemättä, olisin vain yksinkertaisesti muuttanut taktiikkaani. Olisin voinut järjestää ympäristön paremmin tehdäkseen vaa'alle astumisen Samille helpommaksi, käyttää tehokkaampaa palkintoa, palkita pienemmistä edistysaskeleista tai tarjota enemmän mahdollisuuksia toistoihin. Käytöksen muuttaminen positiivisella vahvistuksella on dynaaminen prosessi, jossa on aina käytettävissä erilaisia etenemisvaihtoehtoja.



Päivä 3-6 Sam ei tunne oloaan turvalliseksi vaa'alla. Se katselee jatkuvasti häkin suuntaan, nostaa ja laskee vartaloaan ja liikuttaa siipiään kuin olisi lähdössä lentoon. Tarjoan käteni sille, mutta jälleen laitan sen liian lähelle, jolloin käteni sijainti vahingossa rajoittaa Samin mahdollisuuksia valita. Tajuan liian myöhään, että olisi ollut parasta vain jättää käsi Samin taakse, sillä taakse astumisesta Samilla on viimeisin hyvä kokemus.

Päivä 3-7 Yritän korjata virheeni siirtämällä käteni vaa'an taakse. Sam astuu kädelleni, mutta se on menettänyt itseluottamuksensa. Turvattomuuden tunne laukaisee vaistomaisen tarpeen päästä korkealle paikalle. Sam on epäilemättä myös oppinut, kuinka tärkeää on varmistaa, että lentoreitti turvaan on vapaana. Tällainen käytös on helposti verrattavissa luonnossa elävien papukaijojen käytökseen.



Päivä 3-8 Vaisto ja kokemus saavat minut kumartumaan nopeasti pureman välttääkseni. Onneksi olimme juuri samana aamuna häkissä harjoitelleet kädelle astumista myös Lisa De Guzman Catlettin kanssa. Lisa tuleeikin välittömästi hätiin ja saa Samin palautettua häkkiin kaikessa rauhassa. Sillä hetkellä koen todellisen ahaa-elämyksen. Samilla on takanaan pitkä historia pelkästään positiivisia kokemuksia NEI:llä, eikä se ole koskaan oppinut, että pureminen on hyvä keino päästä pulasta. Näin ollen puremisesta ei ole kehittynyt oletusreaktiota, joten on erittäin epätodennäköistä, että Sam tulee koskaan puremaan minua.



Päivä 4-1 Täysin varmana siitä, että kolmen päivän positiiviset kokemukset peittoaisivat eiliset jännityksen hetket, tavoitteenani on harjoitella koko käytösketjua häkistä vaa'alle ja takaisin. Sam hyppää innoissaan kädelleni ja istuu siinä kaikessa rauhassa myös vaa'an vieressä, kuten oli odotettavissakin. Eilisen kokemus on muuttanut minun käytöstäni parempaan suuntaan. Nyt pidän kyynärpäätäni kiinni kyljessä ja Samin paljon lähempänä kasvojani.



Päivä 4-2 Sam astuu vaa'alle kuin olisi tehnyt niin koko ikänsä. Tällä kertaa muistan pitää käteni vakaasti sen takana siltä varalta, että se päättääkin astua pois.



Päivä 4-3 Sam kurkottaa jalkaansa taakse poistuakseen samaa tietä mitä tulikin. Ei kestä kauaakaan opettaa sitä astumaan eteenpäin vaa'alta pois. Etukäteen suunniteltaessa voimme vain arvailla, mikä toimii parhaiten, sillä jokainen lintu on yksilöllinen sekä geneettisesti että myös oppimishistoriansa takia. Vasta linnun käytöksestä voidaan tulkita, kuinka hyvin olemme saavuttaneet tavoitteemme.



Päivä 4-4 Päivän päätteeksi tarjoan Samille mahdollisuuden palata takaisin orrelleen, mutta se yllättääkin minut jäämällä mieluummin kädelleni. Samin seura on minulle suuri palinto tehdystä työstä. Kysyn itseltäni, ilmenikö prosessin missään vaiheessa pienintäkään tarvetta ottaa tämä villi lintu kiinni hanskoilla tai pyyhkeellä ja pakottaa se vaa'alle? Kun ajattelen, kuinka pienellä vaivalla sain sen toimimaan vapaaehtoisesti, tiedän, että vastaus on ei.

Jälkikirjoitus:

Neljä kuukautta myöhemmin palasin ranchille seuraavaa kurssia varten. Sam oli palannut elämään aviaarioon kolmen kaverinsa kanssa, eikä kukaan ollut työskennellyt sen kanssa lähtöni jälkeen. Viimeisenä päivänä, kun lähes kaikki olivat lähteneet, astuin aviaarioon ja laitoin käteni orrelle. Lintu, jolla oli yksi kokonaan punainen pyrstösulka tuli luokseni ja astui kädelleni. Sillä aikaa, kun Wouter Stellaard työskenteli kolmen muun linnun kanssa aviaarion takaosassa, Sam ja minä menimme ulos häkistä. Seuraavien 15 minuutin aikana Sam astui Cassie Malinan kädelle ja takaisin useita kertoja. Sam ei ollut koskaan aiemmin työskennellyt Cassien kanssa, eikä ollut nähnyt minuakaan aikoihin. Niin valtava on positiivisella vahvistuksella koulutetun itseluottamus, ja opittu käytös säilyy mielessä todella pitkään. Kiitos Sam! Olet ollut yksi parhaista opettajistani.

S. G. Friedman on psykologian professori Utahin osavaltion yliopistossa. Hänen erikoisalaansa ovat oppiminen ja käyttäytymistiede, erityisesti lasten käytöshäiriöt. Susan työskentelee myös lemmikkipapukaijojen omistajien, eläinkouluttajien, eläinlääkäreiden ja eläinpuistojen työntekijöiden kanssa opettaakseen samoja inhimillisiä, tieteeseen perustuvia koulutusmenetelmiä, jotka ovat toimineet ihmisten kanssa. Menetelmää kutsutaan nimellä sovellettu käytösanalyysi (Applied Behavior Analysis, ABA). Pääperiaatteena siinä on opetuskeinojen hierarkia, joka alkaa kaikkein positiivisimmasta, vähiten yksilöä loukkaavasta, toimivasta tavasta muokata käyttäytymistä.

Lisää Susan Friedmanin artikkeleita voit käydä lukemassa osoitteesta <http://www.thegabrielfoundation.org/html/friedman.htm>



LÖYTÖ-CELEBESI

Teksti: Annika Wickholm

AMI

Keskiviikkoiltana 3.10.2007 puhelin soi: Elina Lattu soitti ja kyseli, että ei kai meidän celebesi Ukko ole karannut. ”Ei, kyllä Ukko on kotona!” Kirkkonummen metsästä oli löydetty celebessinkakadu (*Cacatua sulphurea*) todella huonossa kunnossa, makaamassa elottomana ojan pohjalla.

Kirkkonummen eläinlääkäriaseman työntekijä Vuokko Eloranta oli ollut ulkoiluttamassa koiria, jotka huomasivat linnun. Lintu vietiin eläinlääkäriin, ja ennuste oli todella huono. Koska eläinlääkäriasema oli auki vain päivisin, lähellä asuva Tuula Ensio hoiti lintua kotonaan yön yli ja yritti syöttää sitä ja juottaa pipetillä, jonka lintu tuhosi heti. Ruoka kuitenkin maistui, ja aamulla lintu nousi jo pystyyn! Tuula vei sen takaisin eläinlääkäriasemalle. Yöllä olin kirjoittanut Elinalle sähköpostia ja luvannut hakea linnun heti kun mahdollista, jos se vaan selviää hengissä aamuun saakka. Koko yön murehdimme tuntematonta lintua. Torstaina iltapäivällä tapasimme Kirkkonummella: minä, Elina, Jarkko Leppänen ja Tuula. Lintu kiipesi vaivoin kuljetushäkkiin, otimme Elinan tuomat antibiootit mukaan ja sitten matkaan kohti Hankoa.



Ensimmäinen päivä löytämisen jälkeen. Kuva: Jarkko Leppänen

Elina toi ruokaakin linnulle, pellettejä ja siemeniä, kun ei ollut tietoa, mitä se oli tottunut syömään. Yllätyin, kun huomasin, että pelletit maistuivat hyvin eikä autokyyti näyttänyt järkyttävän ollenkaan. Aloimme kutsua lintua nimellä Amanda.

Karjaalla pidimme tauon. Koko ajan oli joku vahtimassa auton vieressä, että kukaan ei tullut lähelle häiritsemään. Pidimme auton käynnissä ja lämmityksen täysillä. Onneksi poliisit eivät puuttuneet tyhjäkäyntiin, niitä kun oli useita tauolla samassa paikassa. Reissu jatkui, ja hikoilimme... Poikesimme vielä lainaamassa lämpöpatterin, että saimme riittävästi nostettua lämpöä toipilasta varten. Olin jo käsenyt siskoani ostamaan infrapunalampun reissun aikana, mutta sitä ei suositeltu, joten se makaa käyttämättömänä hyllyssä vieläkin.

Kotona tyttäreni Janna sai luopua huoneestaan ja nukkua minun makuuhuoneessani Ukon ja valkokakadu Leevin kanssa. Minä nukuin Jannan huoneessa lattialla kolmenkymmenen asteen lämpötilassa ja seurasin Amandan liikkeitä ja vointia salaa. Päivittäin annoimme antibiootteja ruiskusta. Ne oli melko helppo antaa vähän kerrallaan, kun Amanda heti hyökkäsi ja puri ruiskua, jolloin se samalla nieli lääketta. Sen verran sitä oli aivan pakko stressata. Amanda koki ihmisen läheisyyden erittäin pelottavana ja uhkaavana. Neuvottelin Kaijulinväen kanssa usein ja sain paljon tukea ja vahvistusta sille, että lintu täytyy jättää omaan rauhaan ja antaa sille aikaa toipua. Sydäntä särki kun katsoin sitä: sulkapeite huonossa kunnossa, jalat eivät toimi, liikkuminen oli tuskallista ja vaikeata, näkökyky oli huono, eikä se osunut kohteeseen, kun se yritti purra. Jopa kuulokin vaikutti heikolta.

Amanda sai myös kohtauksia: se kulki peruuttaen pää selkään painautuen ja löi takaraivoa häkkiin, monta kertaa peräkkäin. Opin, että en pystynyt poistamaan kohtauksia, niihin tuli

vain lyhyt tauko, jos puutuin asiaan ja yritin tarjota ruokaa tai leluja. Kohtaukset tulivat ruokailun jälkeen ja ennen nukahtamista ja kestivät pari minuuttia kerrallaan. En voinut kuin katsoa kauempaa ja itkeä. Tämä lintu oli sairas ja elänyt onnetonta elämää. Lisäksi se oli hiljainen, se ei päästänyt ääntäkään. Epänormaalia!



Kuva: Annika Wickholm

Ajan mittaan Amanda tottui hiukan ja sietoi minua, jolloin sille tuli muutto makuuhuoneeseen Ukon ja Leevin lähelle. Eräänä aamu (21.12.2007) se oli karannut häkistään ja nukkui Ukon yläpuolella häkin päällä, kun heräsin. Jatkoin unia vielä vähän aikaa, niin onnellisilta nämä celebessit näyttivät. Ukko katsoi minua kuin olisi ollut pahanteossa! Jouduin käyttämään pyyhettä, että sain Amandan pyydystettyä ja laitettua sen omaan häkkiinsä, joten otin samalla muutaman höyhänen dna-testiä varten. Karkureissu päättyi hyvin, Amanda oli rauhallinen eikä vaikuttanut yhtään järkyttyneeltä. Myöhemmin dna-testistä selvisi, että uusi asukkaamme olikin poika. Niin Amandasta tuli Ami!

Amin rohkeus on yllättänyt monta kertaa. Esimerkiksi kun totuttelimme leluihin, ja Ami oppi leikkimään, ei mikään lelu pelottanut enää. Kaikki kelpaa ja heti! Yhdessä vaiheessa sitten huomasin, että Ami kerjää jo huomiota. Mietimme asiaa, ja niin Ami muutti keittiöön. Siellä se sai olla paljon minun seurassani ja huomion keskipisteenä. Se uskalsi jopa tulla ulos häkistä vähän kerrallaan.

Ukko ja Leevi olivat uteliaita, ja meidän piti hankkia pleksilasi Amin häkin eteen suojaksi, etteivät linnut purisi toistensa jalkoja. Pitkään harjoittelimme lyhyitä kosketuksia häkin läpi, kunnes sain ensimmäisen kerran rapsuttaa Amia kunnolla sen ollessa vapaana 13.5.2008. Janna kuvasi videota ja hoimme vain: "Wau!". Uskomattoman sisukas lintu!

Muutimme maalle kesäkuussa 2008 pieneen tupaan. Yhtenä iltana juttelin äidin kanssa puhelimesta ja laitoin ruokakuppia Amin häkkiin, kun tämä livahtikin yhtäkkiä ulos häkistä. Ukko ja Leevi olivat myös vapaana. Jähmetyin kauhusta ja pelkäsin, että nyt tapahtui vahinko! En pystynyt tekemään mitään, hoin vaan "Herranjumala, nyt ne kaikki kolme ovat lähekkäin!" Hyvin meni, Ukko ja Leevi väisti-

vät Amia eikä yhteenottoja tullut. Sen jälkeen pojat ovat ulkoilleet yhtä aikaa! Jos en heti päästä Amia ulos häkistä poikien kanssa, Ami vaatii sitä, pitää orresta kiinni, on lentävinään ja kiljuu! Terveempi, vaativampi kakadu! Pään lyöminen häkkiin on unohtunut kokonaan. Ami osaa hakea leluja ja keksiä tekemistä, ja tuntuu, että se ei saa tarpeekseen rapsutteluista. Lisäksi se on oppinut kylpemään ja pitää suihkuttelusta. Sen verran kimeä ääni Amilla on, että en huomioi, kun se kiljuu, mutta se on oppinut kyllä, miten se saa minun huomioni iltaisin: hypähtää vähän, nostaa siivet ylös ja pitää niitä hetken ylhäällä, niin mamma tulee rapsuttelemaan! Tai sitten se sanoo: "Eippa" ihan hiljaa ja vain iltaisin (Eippa:n se on oppinut Ukolta ja Leeviltä eli kuulo toimii).

Ami on pelännyt vieraita ihmisiä, mutta kun Tiina Torikka kävi moikkaamassa meitä, Ami ihastui ja oli utelias! Sen jälkeen sillä on ollut enemmän rohkeutta tutustua vieraisiin. Vieläkään Amia ei voi ottaa kädelle, mutta huimaa edistystä on tapahtunut ja siitä näkee, että se on onnellinen ja toimielias kakadu! Ami jää muuten asumaan meille. Suuri KIITOS kaikille, niin paljon apua ja lohdutusta olemme saaneet yhdistyksen puolelta!

Amin tarina foorumilla: <http://forum.papukaijat.net/index.php?topic=19136.0>

Ami YouTubessa: <http://www.youtube.com/watch?v=CORpZ9qxG8c>

Kuva: Annika Wickholm



TENERIFFALLE LOKAKUUSSA 2009?

Lemmikkilinnut Kaijuli ry järjestää ryhmämatkan Puerto de la Cruziin lokakuussa 2009 viikolla 44.

Matkan hinta on n. 700,-/hlö/viikko.

Majoitus on joko Valle Luzissa, jossa olemme majoittuneet kahtena aikaisempana kertana (lue matkapäiväkirjat netistä yhdistyksen etusivulta) tai vaihtoehtoisesti Tenerife Vingissä. (www.tjareborg.fi, www.finnmatkat.fi) Molemmat hotellit sijaitsevat lähellä Playa Jardinin rantaa ja ovat kävelymatkan päässä Loro Parquesta.

Viikon aikana ohjelmassa mm. vierailu Loro Parquessa sekä Loro Parque Fundacionin kasvatusasemalla, mahdollisesti päivä merellä tai vaihtoehtoisesti Jungle Parkissa. Mahdollisuus osallistua myös matkatoimiston järjestämiin retkiin. Viikon ohjelma suunnitellaan yhdessä heti matkan alussa.

Lopullinen matka-ajankohta ja hinta selviävät huhtikuun 2009 aikana, kun kyseiset matkat tulevat myyntiin. Yksityiskohdista tiedotetaan Lemmikkilinnut Kaijuli ry:n foorumilla, yhdistysosiossa.

Tiedustelut ja alustavat varaukset:
Tiina Torikka
tinttu@kaijuli.fi
puh. 050 5529142



Eläinkeskus

www.elainkeskus.net

ZuPreem®

Eläinkeskus

Ratastie 7

03100 Nummela

Puh. 09 571 31 820

www.elainkeskus.net



"Kun heräät aamulla, Puh", sanoi Nasu vihdoin,
"mitä sanot itsellesi ensimmäiseksi?"
"Mitähän tänään on aamiaiseksi?" sanoi Puh.
"Mitä sinä sanot, Nasu?"
"Minä sanon: Mitähän jännittävää tänään tapahtuu?"
sanoi Nasu.
Puh nyökkäsi mietteliäänä.
"Se on sama asia", hän sanoi.
(A.A.Milne)

Kaijulien jäsenkortilla kaikista liikkeistämme:

Lintutuotteet -10%

(Alennukset koskevat normaalihintaisia tuotteita)

Megaeläin Herttoniemi, Insinöörinkatu 2, Megahertsi 2.krs, p. 09-693 2824

Megaeläin Itäkeskus, Tallinnan aukio 6, p. 09-693 2822

Megaeläin Korso, Korsontie 12, p.09-274 1122

Virikkeitä elämään



David Woolcock: "Enriching lives: One Parrot at a time", julkaistu World Parrot Trustin PsittaScene-lehdessä marraskuussa 2007
käännös: Anna-Riikka Ruottinen
kuvat: Jacob Woolcock

Sanotaan, että vaihtelu virkistää. Kuinka totta tämä sanonta onkaan, sillä emmekö me kaikki arvosta vaihtelua elämässämme? Miksi kuitenkin niin monet papukaijan omistajat näyttävät ajattelevan, että vain orrella ja ruoka- ja vesikupeilla sisustettu häkki riittää pitämään linnun tyytyväisenä ja saa sen viihtymään? Kysymykseen on mahdotonta tarjota vastausta, mutta on selvää, että virikkeellistämällä voi tehdä paljon lemmikkinsä elämänlaadun parantamiseksi.

Markkinoilla on valtava määrä eri valmistajien erinomaista, papukaijoille tarkoitettuja leluja. Suurimmalle osalle niistä on kuitenkin yhteistä se, että ne ovat tavallisesti melko hintavia. Korkean hinnan vuoksi linnuomistajat eivät raaski hankkia

Sinikurkuara "männynkäpypiilon" kimpussa



lemmikilleen asioita, joita sille haluaisi antaa, eikä niin usein kuin toivoisi.

Paradise Parkissa on monien vuosien ajan kokeiltu ja luotu kaikenlaisia ideoita lintujen virikkeellistämiseksi. Louise Pellow, yksi puiston pitkäaikaisemmista hoitajista, on perehtynyt erityisesti papukaijojen virikkeellistämiseen. Häneltä luonnistuu yksinkertaisten, tehokkaiden, halpojen ja hauskojen virikkeiden kehittäminen.

Mitä virikkeellistämällä pyritään saavuttamaan?

Virikkeellistämällä voidaan vähentää epänormaalien käytösmallien ilmenemistä lemmikkilinnuilla. Esimerkiksi höyhenten nyppimistä voidaan usein vähentää tai ongelmasta voidaan jopa päästä kokonaan eroon virikkeitä hyödyntämällä.

Virikkeellistämällä voidaan lisätä lintujen luonnollisia ja niillä luonnossa tavattavia käyttäytymismalleja. Kaikkein ilmeisin esimerkki tästä on ruoan etsiminen. Sen sijaan, että lintua ruokittaisiin täyttämällä sen kuppi kerran päivässä, ruoan voi tarjoilla niin, että lemmikkilintu joutuu tekemään työtä ravinnon hankkimisen eteen – aivan kuten se tekisi luonnossakin.

Virikkeellistäminen voi auttaa lintua käyttämään elinympäristöään positiivisemmalla

Papukaijapasta



Tarvikkeet:

- Suurikokoista pastaa keitettynä (käytä esim. ruokapöydästä yli jäänyttä valmiiksi keitettyä pastaa)
- 1 kananmuna
- Suosikkisiemeniä, hedelmiä, papuja tms.

Riko kananmuna kuorineen mikronkestäväään astiaan ja riko munan rakenne. Kypsennä mikrossa täydellä teholla 90 sekuntia. Varmista, että kananmuna on täysin kypsä, kypsennä tarvittaessa vielä puoli minuuttia. Lisää ripauksellinen lintusi suosikkisiemeniä (tai hedelmää, herneitä, papuja yms.) ja sekoita huolellisesti. Täytä pastat seoksella ja tarjoile.

Pastaa voit tarjota silloin tällöin lisänä ruokavalioon.

Valmistamiseen kuluva aika: 5 minuuttia

tavalla. Suuri häkki tai aviaario on hieno juttu – kunhan vain lintu osaa hyödyntää sille tarjottua tilaa. Sille voi antaa syyn oleskella lattialla sijoittamalla sinne hiekkakylpypaikan, ja häkin sisustaminen lukuisilla orsilla, köysillä jne. rohkaisee lintua käyttämään tehokkaammin hyväkseen koko häkkiä. Rakenna häkkiin myös suojaisia alueita, joihin lintu voi vetäytyä turvaan tarpeen vaatiessa. Vaikka lintu käyttäisi osaa elinympäristöstään vain silloin tällöin, ei se tarkoita, että nämä alueet olisivat yhtään vähemmän tärkeitä kuin ne, joita lintu käyttää aktiivisemmin. Asiaa voi hyvin verrata ihmisasuntoon, jossa meillä on vähintään olohuone, keittiö, ruokailutila, makuuhuone ja pesutilat. Vaikka suurin osa päivistämme kuluukin olohuoneessa ja

makuuhuoneessa, normaalista elämästä tulisi kovin vaikeaa, jos joku poistaisi meiltä keittiön tai kylpyhuoneen siitä syystä, ettemme vietä siellä kovin paljon aikaa.

Virikkeellistäminen voi myös auttaa lemmikkiä käsittelemään haastavia tilanteita ja stressiä luonnollisemmalla tavalla. Mitä enemmän lintu kerää kokemuksia ja altistuu erilaisille tilanteille, sitä suuremmalla todennäköisyydellä sen ei tarvitse tuntea oloaan pelokkaaksi tai stressaantuneeksi kohdatessaan uusia asioita.

Virikkeellistäminen on paljon muutakin kuin vain leluja ja herkkupaloja. Virikkeellistäminen voidaan jakaa viiteen osaluokkaan seuraavanlaisella tavalla:

Sosiaalinen virikkeellistäminen on suoraa kontaktia ihmisten – omistajan, perheen ja ystävien kanssa sekä kommunikointia kodin muiden lintujen ja lemmikkien kanssa. Koiran istumaan käskeminen tai hyvästeleminen suutelemalla ovat sosiaaliselle ympäristölle tyypillisiä käytäntöjä. Toinen sosiaalisen virikkeellistämisen muoto ei vaadi kontaktia. Radion jättäminen päälle kotoa

poistuttaessa tai lintuja kiinnostavan DVD:n esittäminen stimuloivat kuullun ja nähdyn välityksellä.

Toiminnallinen virikkeellistäminen edellyttää mielen ja kehon työllistämistä. Pyri stimuloimaan lintusi mieltä tarjoamalla sille haasteita voitettaviksi. Piilota linnun ruoka sen elinympäristöön tai aseta se esille niin, että lintu joutuu tekemään päätöksiä. Ruumillisiin harjoituksiin voi rohkaista tarjoamalla paljon lentotilaa sekä alueita kiipeilyä ja tutkimista varten.



Ravitsemuksellinen virikkeellistäminen kattaa tarjotun ruoan laadun ohella sen tavan, jolla ruoka on tarjoiltu tai laitettu esille. Kannattaa kokeilla piilottaa herkkuja tyhjään puhtaaseen munakennoon. Pahvipakkauksen tuhoaminen ruoan hankkimiseksi muistuttaa hieman kaarnan jyrsimistä sen alla piilevän herkkupalan saavuttamiseksi. Sen sijaan, että ruokkisit lintuasi kerran päivässä, tarjoile pieniä annoksia useita kertoja päivässä, ja

Paperirullahelistin

vieläpä mahdollisuuksien mukaan eri paikoissa, mikäli vapaa liikkuminen ympäri asuntoa on järjestetty linnulle turvalliseksi.

Valintojen tekemistä

Jotta voisit löytää sopivia virikemuotoja omalle linnullesi, sinun tulee ensimmäisenä perehtyä lajin elämään luonnossa. Opiskele aiheesta kirjoista, lehdistä, internetistä, luontodokumenteista ja mahdollisuuksien mukaan keskustele eläintarhojen henkilökunnan ja muiden papukaijanomistajien kanssa. Ehkäpä voit olla vielä jopa niin onnekas, että pääsisit katsomaan lemmikkilintusi lajitovereita luonnossa!

Fyysinen virikkeellistäminen liittyy niihin tiloihin, joissa lintu elää. Linnun häkin ja elinympäristön koko, monimutkaisuus ja niiden sisältämät elementit kuuluvat tämän osaluheen piiriin. Fyysinen virikkeellistäminen sisältää muun muassa myös sellaiset lelut tai herkut, jotka on sijoitettu vaikkapa häkin katolle niin, että niihin yltää vain roikkumalla katosta ylösalaisin.

Aistien virikkeellistäminen tarjoaa ärsykeitä aisteille, niin kuulo-, näkö-, haju-, tunto- kuin makuaistillekin. Sateen (tai pölynimurin) ääni laukaisee linnuissa usein reaktion kylpeä. Petolinnun varjokuvan näkeminen saattaa herättää reaktion ilmoittaa uhkaavasta vaarasta. Kangaslelun pintamateriaali voi kannustaa lintua sukimaan lelua niin kuin se hoitaisi kumppaninsa höyhenpukua luonnossa.

Munakennoyllätys



Perehdy perusolosuhteisiin, joissa lemmikkisi lajitoverit elävät luonnossa. Ota myös selvää siitä, kuinka laji on sopeutunut selviytyäkseen omassa ympäristössään. Minkälainen lintujen luontainen elinympäristö on? Mitä ne syövät luonnossa? Miten ne käyttävät aikansa? Ovatko ne sopeutuneet elämään tietyn ravinnonlähteen varassa tai onko niillä joitakin tietynlaisia elintapoja? Kuinka paljon linnut viettävät aikaa maassa? Vastausten etsiminen tämäntyyppisiin kysymyksiin voi auttaa löytämään juuri sinun lemmikillesi sopivia virikeideoita.

Älä jätä kokeilematta erilaisia vaihtoehtoja tai hylkää ajatusta vain siksi, että et usko lintusi toimivan tietyllä tavalla. Voit hyvinkin yllättyä! Lemmikin omistaja ajautuu myös helposti siihen ansaan, että tarjoilee linnulleen aina saman virikkeen, koska lintu pitää siitä. Päivästä toiseen koettuna virikkeestä tulee rutiini. Virikevaihtoehtoja voikin siis vaikka kirjoittaa ylös korteille ja valita aina niiden joukosta arpomalla yhden jokaiseksi päiväksi.

Männynkäpypiilo



Tarvikkeet:

- Männynkäpyjä (puhdistettuja)
- Erilaisia isohkoja siemeniä
- Erilaisia pienehköjä tai pilkottuja pähkinöitä

Kerää männynkäpyjä turvallisesta paikasta (ei torjunta-aineita, pakokaasuja, luonnonlintujen ulosteita yms.) ja steriloi kävyt laittamalla ne kuumaan uuniin 20 minuutiksi.

Tämän jälkeen käpyjen suomujen pitäisi olla täysin avautuneita, mutta tarpeen vaatiessa voit pitää niitä uunissa vielä 10 minuuttia.

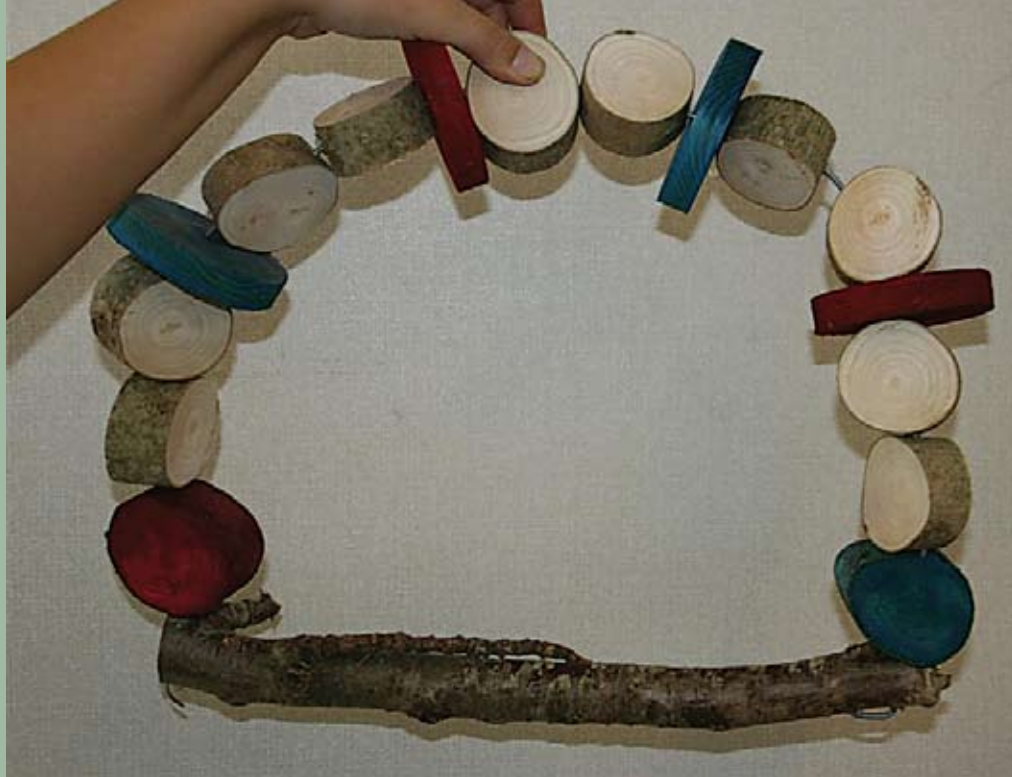
Anna käpyjen jäähtyä ja työnnä lintusi suosikkisiemeniä aukinaisten suomujen väliin.

Käytä käpyjä leluina, joita papukaija voi pidellä ja pureksella. Koita valita käpyjä, jotka ovat sopivan kokoisia suhteessa lintusi kokoon.

Valmistamiseen kuluva aika: 30 minuuttia

Täytettyjä saksanpähkinän kuoria





Iso nakerreltava keinu

Turvallisuus ennen kaikkea!

Ihmiset ovat usein huolissaan linnuille annettavista leluista, koska he eivät tiedä, mitä on turvallista käyttää leluina ja mitä taas tulisi vastaavasti välttää. Jos olet epävarma, suosittelemme jättämään lelun käyttämättä. Kannattaa olla enemmän ylivarovainen kuin varomaton. Onneksi on kuitenkin olemassa valtava valikoima turvallisia ideoita lintujen virikkeellistämiseen. Louise käyttää ainakin kaksi tuntia esitellen erilaisia tarvikkeita, joita käytämme säännöllisesti virikkeellistämiseen, kun pidämme virikkeellistämisaiheisia tapaa-

misia Parrot Workshop -tapahtumissamme. Näistä tapaamisista on tullut erittäin suosittuja, ja olemme alkaneet ladata osan ideoista internetiin tehtäväkorttien muodossa.

Näin voimme lisätä uusia virikkeellistämisen vinkkejä säännöllisesti ja samalla voimme esittää myös videokuvaa linnuistamme käyttämässä näitä virikkeitä. Sivustomme löytyy osoitteesta www.parrotraining.org.uk, jossa virikkeellistämisosio sijaitsee otsikon "Enrichment" alla. Sivut ovat englanninkieliset.



David Woolcock on Paradise Parkin kuraattori ja IAATE:n (The International Association of Avian Trainers and Educators) jäsen. Louise Pellow toimii hoitajana Paradise Parkissa.

Turvallisia jokapäiväisiä viriketavaroita

- Vessapaperirullat (ilman liima-äämiä)
- Pahviset munakennot
- Nahasta valmistetut koiran puruluut
- Isot napit (erityisesti pienemmille linnuille)
- Erimuotoiset kuivat pastat ja makaronit
- Erilaiset värilliset lautasliinat
- Puiset pyykkipojat (yhdestä palasta koostuvat vanhanmalliset, jotka eivät sisällä metalliosia)
- Puiset askartelutikut
- Puulusikat ja lastat
- Kokonaiset seepiansuomut
- Luonnonkuiduista punotut köydet
- Myrkyttömien puulajien oksat
- Myrkyttömät kasvit
- Nokkaakin kestävät vauvojen ja pikkulasten lelut, kuten helistimet ja puupalikat

Virikkeinä käytettävistä ruoisista saisi vielä pidemmän listan. Kokeiluja voi tehdä esimerkiksi elintarvikeväreillä, luontaisilla makuaineilla, pasta- ja riisisekoituksilla, erilaisilla palkokasveilla, höyrytetyillä tai keitetyillä vihaneksilla sekä idätetyillä siemenillä ja palkokasveilla.

Tämä kaikki on kuitenkin vain alkua. On paljon muitakin kokeiltavaa – ole luova ja hassuttele! Sekä sinun että lemmikkisi elämä saa uusia virikkeitä.

Kasvata & tarjoile



Tarvikkeet:

- Kasvihuone, puutarha tai aurinkoinen ikkunalauta
- Valitsemasi kasvin siemeniä
- Sopiva ruukku ja multaa
- Vettä ja vihreä peukalo!

Mikään ei ole ravintosisällöllisesti rikkaampaa ja herkullisempaa kuin tuoreruoka. Papukaijasi pitää siitä varmasti!

Krassi

Helposti kasvatettavia, elinvoimaisia ja runsaasti kukkivia kasveja, jotka ovat suosittuja pippurisen maunsa ansiosta.

Voidaan kasvattaa aviaarissa tai tarjoilla linnun häkkiin tai oleskelualueelle poimittuina versioina.

Herneet ja pavut

Linnuille voi syöttää koko kasvin. Takuuvarma suosikki.

Voit itse seurata, kuinka linnut kuorivat palot ja käyvät nokallaan läpi koko kasvin.

Kokeile kasvin sijoittamista häkkiin tai sen katolle rohkaistaksesi lintuja keplottelemaan versot kaltereiden välistä.

Salaatti

Jotkut isoista papukaijoista voivat viettää pitkiä aikoja lattialla salaattikerien kanssa pyöritellen, nakerellen ja ajoittain myös salaattia syöden.

Muita käyttöön soveltuvia kasveja

Kuusaman kukat, kehäkukat, kamomilla, päivänkakkarat, voikukat, seljankukka, auringonkukka, syrikkä.

Varmista aina, että keräämäsi kasvit eivät sisällä torjunta-aineita tai muita myrkyjä kuten pakokaasuja.

Valmistamiseen kuluva aika: vaihteleva



Newcastlentauti lemmikkilinnuissa

Helposti leviäviä, tarttuvia eläintauteja voi esiintyä myös lemmikkieläimillä. Tuorein osoitus tästä on kesäkuussa lemmikkilinnuissa todettu newcastlentauti. Kyseessä on helposti leviävä eläntauti, joka aiheuttaa kärsimystä eläimille ja suuria taloudellisia tappioita, etenkin, jos tauti pääsee leviämään siipikarjaan.

Newcastlentauti ei yleensä tartu ihmiseen

Newcastlentaudin aiheuttaa paramyxovirus (PMV-1). Newcastlentaudista erotetaan useita eri muotoja, joita aiheuttavat taudinaiheuttamiskyvyltään vaihtelevat viruskannat. Kyyhkysillä esiintyy oma paramyxovirustyyppinsä. Lajin ohella newcastlentaudin oireisiin vaikuttavia tekijöitä ovat viruskannan patogeenisyys eli taudinaiheuttamiskyky, lintujen ikä ja vastustuskyky sekä muut infektiot ja ympäristötekijät. Oireina voi olla apatiaa, ripulia sekä keskushermosto- ja hengitystieoireita. Vakavimmissa tapauksissa, erityisesti nuorilla linnuilla, kuolleisuus voi äkillisesti nousta 80–90 prosenttiin ilman edeltäviä oireita. Aikuisilla munivilla kanoilla ainoa oire saattaa olla muninnan lasku. Inkubaatioaika eli aika tartunnan saamisesta taudin puhkeamiseen on yleensä muutamia vuorokausia. Kyyhkyslakassa se voi olla jopa kaksi viikkoa. Kaikki lintulajit voivat saada PMV-1-tartunnan, mutta eri lajien herkkyys taudille vaihtelee. Newcastlentaudin leviäminen harrastelinnuissa voi tapahtua tehokkaasti, koska harrastukseen liittyy erilaisia tapaamisia ja eläinten liikkumista. Virus ei yleensä aiheuta oireita

ihmiselle, joskin kirjallisuudessa on kuvattu silmän sidekalvon tulehduksia.

Virus säilyy hyvin ja leviää helposti

PMV-1 säilyy varsin hyvin ympäristössä ja leviää helposti lintujen pitopaikasta toiseen esimerkiksi lintujen, rehun, ihmisten ja kuljetusajoneuvojen mukana. Leviäminen on mahdollista myös pölyn mukana. Munan sisällön mukana virus ei leviä, mutta hautomotartunnat ovat mahdollisia, koska tartunta voi levitä munan kuoren mukana.

Rokottamattomien lintujen altistumista virukselle voidaan tutkia osoittamalla seerumin vasta-aineita. Menetelmä sopii seulontatutkimuksiin ja kartoituksiin, joissa selvitetään tautitilannetta linnuissa, joilla on ollut yhteyksiä tartunnan saaneisiin lintuihin tai tiloihin. Sairaiden tai itsestään kuolleiden lintujen elinnäytteistä pyritään osoittamaan virus geenimonistustekniikalla (RT-PCR). Viruksen patogeenisyys tutkitaan sekvenssianalyysillä ja/tai vuorokauden vanhoissa kananpoissa tehtävällä tartutuskokeella.

Taudinpurkaus kyyhkyissä kesällä 2008

Kesäkuun alussa Elintarviketurvallisuusvirasto Eviraan toimitettiin kyyhkyisiä kuolinsyyn tutkimukseen. Kyseisen lakan lähes 60 linnusta oli kuollut 20, joiden joukossa oli etenkin poikasia. Kyyhkysissä todettiin newcastlentauti, joten kaikki lakan linnut lopetettiin ja tilat desinfioitiin. Evira selvitti taudin mahdollista alkuperää ja leviämistä. Merkittäväksi tartunnan levittäjäksi osoittautui Tampereen Pirkkahallissa 17.5.2008 pidetty kissanäyttely, jossa oli näytteillä myös kyyhkyisiä.

Lintuja tutkittiin kaiken kaikkiaan yhteensä yli 50 tilalta. Suorien kontaktitilojen lisäksi tutkittiin tartuntatilojen lähialueiden tiloja siten, että viiden kilometrin säteellä tutkittiin kaikki siipikarjatilat sekä lemmikkilintuja. Kymmenen kilometrin säteellä tutkittiin lisäksi kaikki ulkona pidettävät linnut. Newcastlentautilartunta löytyi kuitenkin vain kuudelta tilalta, kaikilla kyyhkysistä.

Suomessa vain kyyhkyisiä saa rokottaa newcastlentautilta vastaan

Suomessa rokotteiden käyttö newcastlentautilta vastaan on kielletty lainsäädännön nojalla (33/EEO/95; eläinlääkintölainsäädäntö D 39), lukuun ottamatta kyyhkysten rokottamista. Rokotevalmisteen voi hankkia eläinlääkäri erityisluvalla. Kaikki lakassa pidettävät kyyhkysset on rokotettava vuosittain newcastlentautilta vastaan niissä lakoissa, joista kyyhkyisiä lähetetään kilpailuihin tai näyttelyihin. Muiden kuin mainittujen kyyhkyslakkojen osalta kyyhkysten rokottaminen on vapaaehtoista, mutta suositeltavaa. Rokotettujen lintujen tulee olla tunnistusmerkittyjä. Kilpailun tai näyttelyn järjestäjän on tunnistettava jokainen lintu ja tarkistettava mukana seuraavasta rokotusdistuksesta, että linnulla on voimassa oleva rokotus. Kilpailun tai näyttelyn järjestäjän on myös hyvissä ajoin etukäteen ilmoitettava tapahtuman järjestämisestä läänineläinlääkärille.

Christine Ek-Kommonen,
tarttuvien eläintautien erikoiseläinlääkäri,
eläintautivirologia, Evira

Lisätietoa newcastlentaudista löytyy Eviran internetsivuilta
http://www.evira.fi/portal/fi/elaimet_ja_terveys/el__intaudit/newcastlen_tauti/



Loro Parque Fundacion

Teksti: Bia Hassel & Milla Törhönen
Kuvat: Milla Törhönen, Maarit Räänä

www.loroparque-fundacion.org

Loro Parque Fundacion on voittoa tavoittelematon papukaijoiden ja niiden asuinympäristöjen suojelemiseen erikoistunut säätiö, jonka päämaja sijaitsee Teneriffalla, Puerto de la Cruzissa, Loro Parque -puiston läheisyydessä.

Valtavassa aviaariossa bolivianarat (*Ara rubrogenys*) saavat itse valita mieluisan parin ja pöntön. Pariutumisen jälkeen pönttö siirretään erilliseen aviaarioon, ja pariskunta saa aloittaa pesimisen rauhassa.



Ruokakupit on sijoitettu aviaarion ulokkeeseen, jonka alusta on helppo haravoida ulkopuolelta. Kuvassa molukkienkakadu (*Cacatua moluccensis*).

12.2.2008 kello 16 viisi innostunutta Kaijulien jäsentä marssi sisään Loro Parque Fundacionin portista. Yhdistyksen Teneriffan reissun yhteydessä olimme päättäneet tukea säätiön toimintaa lahjoituksella, joten meille suotiin tämä poikkeuksellinen visiitti massiivisella muurilla ja piikkilangoilla ympäröityyn kasvatukeskukseen. Oppaanamme toimi lintukoelmasta vastaava tutkija Rafael Zamora.

Säätiön alue on noin 3 000 neliometriä laaja, ja siellä asustaa noin 3 500 papukaijaa. Alue on tarkoin valvottu, sillä erittäin harvinaisten lajien pesivät parit ovat mittaamattoman arvokkaita, ja sisään pyrkivät varkaat tietävät tarkalleen, mitä haluavat. Elektronisen valvonnan lisäksi aluetta vahtii kaksi koiraa, puhumattakaan ilmielävistä naarasleijonasta, jonka kumeat karjahdukset saivat ainakin suomalaisvieraiden pöksyt tuisemaan. Koko alue on katettu turvaverkolla, joka pitää villit linnut erossa papukaijoista ja toisaalta myös aviaarioista ulos livahtaneet papukaijat tallessa. Kaikilla säätiön linnuilla on pitkät lentohäkit ulkotiloissa, luonnonkasvien luodessa viidakkomaista tunnelmaa. Lisäksi

alueelta löytyy muutamia valtavia aviaarioita, joissa isommat parvet saavat vapaasti lentää ja joissa kukin yksilö saa valita parvesta mieleisensä puolison. Kaikki häkit pestään ja hiekkalattiat haravoidaan päivittäin, joten alueella on äärimmäisen siistiä. Kuppien pesupisteessä pestään 8 000 ruoka- ja juomakuppiä päivittäin!

Lentohäkit ovat vieressä käytävän varrella kuin katukorttelit. Lajit on jaettu käytäviin ruokinnan helpottamiseksi, sillä kullekin lajille on tarjolla räätälöity ruokavalio. Esimerkiksi lureille annetaan käytävien varrella kasvavien kiinanruusujen (*Hibiscus rosasinensis*) kukkia sekä ruuaksi että leikkikaluksi. Lajeittain jaetuissa asuinkortteleissa on muitakin hyötyjä. Esimerkiksi aratit pidetään omassa korttelissa, koska ne huutavat herkästi ja stressaantuvat vierailijoista: jos yksi aloittaa huutamisen, koko korttelirivi huutaa perässä. Näin ollen arattikortteli jäi meiltäkin näkemättä.



Hyasinttiara olisi mielellään tullut syliin jos olisi päässyt verkosta läpi.

Jokaisella pariskunnalla on lentohäkin seinällä "rekisteriote", metallilaatta, jossa on tiedot molemmista linnuista ja kaikista pariskunnan pesinnöistä. Laatasta selviää mm. munien määrä, hedelmöittyneiden munien määrä sekä vieroitettujen poikasten määrä, ja tiedot ulottuvat useiden vuosien taakse. Säätiössä tehdäänkin paljon myös tieteellistä tutkimusta mm. lintujen lisääntymisestä vankeudessa, ruokavalioista ja sairauksista. Säätiöllä on käytössään omat, lintuihin erikoistuneet eläinlääkärinsä.

Papukaijoja kasvatetaan useisiin eri tarkoituksiin: luonnossa erittäin uhanalaisia kantoja vahvistetaan vankeudessa kasvaneilla yksilöillä, osa kasvateista myydään toisiin eläintarhoihin lisääntymään ja osa päätyy yksityishenkilöille lemmikeiksi. Myynnistä saatavat tulot käytetään säätiön toimintaan ja luonnossa tapahtuvan kenttätutkimuksen tukemiseen.

Loro Parque -eläinpuiston papukaijakokoelma on kokonaisuudessaan säätiön omistuksessa ja valvonnassa. Säätiö ottaa myös vastaan pitovaikeuksien takia luovutettuja lintuja. Esimerkiksi lureja tulee usein huonokuntoisina niille annetun väärän ruokavallion takia. Poikasten suuri määrä ja uskomattoman suuret tilat mahdollistavat poikasille poikkeuksellisen rikkaan sosiaalistumisen. Pesästä lähteneet, alle puolen vuoden ikäiset nuoret linnut pääsevät viettämään aikaa keskenään valtavassa sosiaalistumisaviaariossa. Joukosta löytyy sulassa sovussa muun muassa bolivianaroja (*Ara rubrogenys*) ja keoja (*Nestor notabilis*) sekä eri kakadulajeja. Rafaelin kertoman mukaan riittää, kun joukossa on yksi käsinkasvatettu lintu näyttämässä muille mallia, niin emojen kasvatitkin rohkaistuvat normaalia nopeammin tekemään tuttavuutta ihmisten kanssa ja ovat myytävissä yhtä kesyjä kuin käsinkasvatetutkin.

Säätiössä suositaankin nykyään pääasiassa emojen kasvattamia poikasia, poikkeuksena sellaiset lajit, jotka ovat niin harvinaisia, ettei taitamattomien emojen aiheuttamiin poikaskuolemiin ole varaa. Tällaisissa tapauksissa turvaudutaan käsinruokinnan lisäksi sijaisemoihin. Esimerkkinä tapasimme kaksi vihersiipiärojen (*Ara chloropterus*) kasvattamaa indigoaraa (*Anodorhynchus leari*).

Säätiön harvinaisista kasvateista voidaan mainita juuri indigoarat, joille oli rakennettu keinotekoinen kallioseinä, jotta pariskunnat saataisiin pesimään, sekä sinikurkkuara (*Ara glaucogularis*), joiden säätiöllä kuoriutuneita poikasia oli puiston puolella huikeat 70 kappaletta valtavassa aviaariossa odottamassa kuljetusta lajin luontaisille asuinsijoille vahvistamaan heikkenevää sinikurkkuarujen populaatiota. Säätiön erityistä ylpeydenaihetta, siniaraa (*Cyanopsitta spixii*), emme valitettavasti päässeet näkemään kuin vilaukselta suojaverkon läpi. Kerrottakoon kuitenkin, että myös siniarat on saatu pesimään menestyksekkäästi Loro Parque Fundacionissa.



Tiskikone pesee ja kuivaa 8 000 ruoka- ja juomakuppia päivittäin.

Julle, Bia, Rafael, Make ja Milla



Tipitiin tarina

lyhyt oppimäärä

Teksti: Einar Eriksson
Kuvat: Jarmo Tuutti



Minä ja Gisle (Sjöberg) tapasimme Seppo Räisäsen talvella 2007 hoitaessamme hänen neitokakaduaan. Samalla juttelimme Sepon valkokakadusta Tipitiistä ja mahdollisesta uudesta linnusta Kapusta. Kuten tunnettua, valkokakadulla on parinmuodostuksessa usein ongelmia ja niistä merkittävin on uroslinnun aggressivisuus.

Kuultuani myöhemmin Tipitiin jalkaan sattuneesta tapaturmasta ensimmäinen ajatukseni oli tietenkin, että Tipitii oli joutunut asuin-kumppaninsa ylikiikheän kosinnan uhriksi. Hetken kuluttua kävi ilmi, että jalan vauriot olivat itse aiheutettuja. Tipitii oli jäänyt oikeasta jalastaan kiinni häkin suojakankaaseen ja yrittäessään vapauttaa itseänsä se oli samalla vaurioittanut oikeaa jalkaansa.

Tipitiin onneksi omistaja oli kotona, ja lähtikin viemään lintua hoitoon heti tilanteen huomattuaan. Torstaiyöllä päivystyksessä todettiin jalkavauriot, jotka vaatisivat kirurgista hoitoa. Yöllä aloitettiin kipulääkitys ja antibiootti. Potilas kotiutettiin yöllä, ja omistajaa pyydettiin tuomaan lintu uudestaan sairaalaan perjantai-aamupäivällä ns. ylimääräisenä potilaana.

Pitkän yön jälkeen Tipitiin saapuessa Eläinsairaalan kassa ilmoitti asiasta minulle, ja hetken odotuksen jälkeen pääsin katsomaan jalkaa. Seppo oli valvonut koko yön potilaan kanssa ja vahtinut, ettei Tipitii aiheuta itselleen lisää vaurioita.

Vaurioita oli kaikissa neljässä varpaassa, ja Tipitii kiidätettiin siltä seisomalta leikkaussaliin. Omistajalle ilmoitettiin etukäteen nukutuksen riskeistä kuten minulla on tapana tehdä ennen toimenpiteitä. Ennen nukutusta keräsimme tarvittavat välineet ja lääkkeet valmiiksi leikkauspöydän viereen turhien viivytysten välttämiseksi. Pikaisessa yleistutkimuksessa ei havaittu muita vaurioita, ja aloitimme isofluraanianestesian maskilla. Jalka pestiin useampaan kertaan irtonaisen materiaalin ja lian poistamiseksi sekä desinfiointiin bakteerikontaminaation vähentämiseksi.

Tipitii nukkui hyvin ja rauhallisesti Gisleen hoitaessa anestesiaa. Totesimme, että yksi varpaista oli melkein irti, ja jänteistä sekä luista puuttui palasia. Tällöin ainoa järkevä hoitomuoto on amputaatio. Kahdesta muusta varpaasta puuttui kynsi ja osa varpaan kär-

jen kudoksista, luun töröttäessä haavoista.

Amputoimme yhden varpaan kokonaan ja lisäksi kahden muun kärjet, koska luu pitää saada pehmytkudoksien suojaan. Luunpäiden ympärille ompelimme jänteet ja tukikudosta suojaamaan ja pehmentämään tyngän kärkeä. Viimeiseksi suljimme ihon, yhteensä 12 tikkiä. Pienemmät vauriot puhdistettiin. Toimenpiteen aikana Tipitii sai nestemäistä antibioottia ja kipulääkettä.

Potilas heräsi hyvin ja lähti Sepon kanssa kotiin samana iltapäivänä. Kotona kaikki vaurioalueet puhdistettiin laimennetulla Betadinella kaksi kertaa päivässä, ja lisäksi lintu sai sekä antibioottia että kipulääkitystä. Lisäksi sovimme kaulurin käytöstä seuraavien kahden viikon ajan, mikäli se osoittautuisi tarpeelliseksi.

Huomoitavaa on, että yleensä aina, kun lintu ei ole suoran valvonnan alla, on syytä käyttää kauluria. Papukaijan nokka on erittäin tehokas myös poistamaan tikkejä, ja joissain tapauksessa papukaija on repinyt esimerkiksi ulkoisen fiksaattorin raudat irti, jolloin hyvinkin onnistunut murtumaleikkaus on mennyt pilalle.

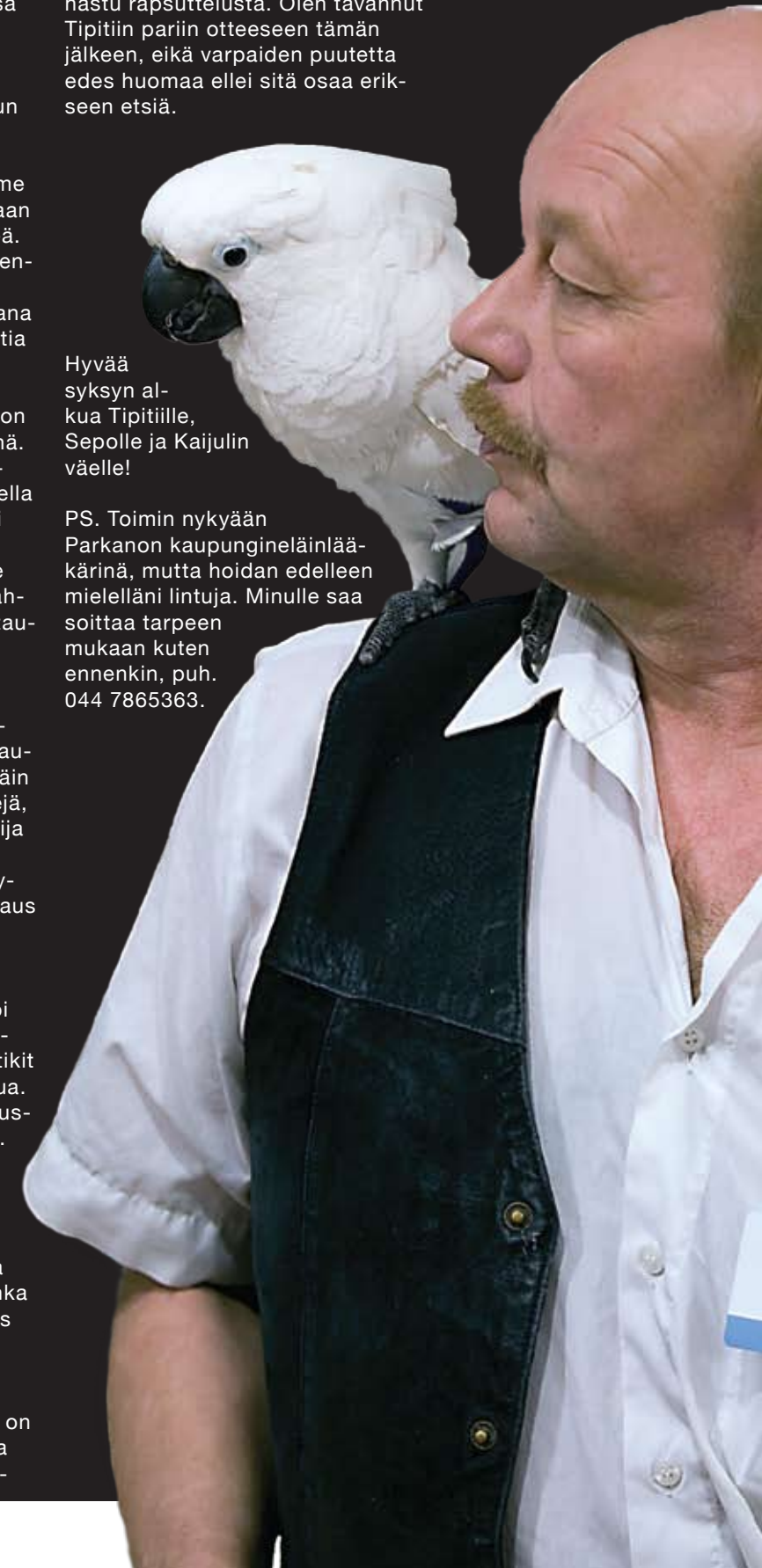
Tipitii oli esimerkillinen potilas, se sietäi hyvin kotihoidon ja antoi jalan olla aika rauhassa. Tarkastimme jalan kerran viikossa, ja tikit poistettiin kahden viikon kuluttua. Tällöin havaittiin hieman tulehduseritettä yhden varpaan kärjestä. Otimme vielä röntgenkuvat ja bakteeriviljelynäytteen mahdollisen luutulehduksen varalta. Tulokset viittasivat lievään tulehdukseen, joten antibioottia jatkettiin vielä kaksi viikkoa, jonka aikana tulehdus ja jalan turvotus asettuivat.

Jalka toimii hyvin varpaiden puutteesta huolimatta, ja Tipitii on edelleen pysynyt hurmaavana ja ystävällisenä lintuna, joka ei pa-

hastu rapsuttelusta. Olen tavannut Tipitiin pariin otteeseen tämän jälkeen, eikä varpaiden puutetta edes huomaa ellei sitä osaa erikseen etsiä.

Hyvää syksyn alkua Tipitiille, Sepolle ja Kaijulin välle!

PS. Toimin nykyään Parkanon kaupungineläinlääkärinä, mutta hoidan edelleen mielelläni lintuja. Minulle saa soittaa tarpeen mukaan kuten ennenkin, puh. 044 7865363.



HUH!

KYLLÄPÄ TUO LINTU TOSIAAN HUUTAA!

Kirjoittanut Barbara Heidenreich
Kääntänyt Johanna Lahtinen
Kuvitus Laura Kurkela

Kuva: Jarkko Leppänen

“Huutaminen. Joku on vahvistanut tuota pahuksenmoista käytöstä”, mietiskelin. Keltapäamatsoni Misty oli luonani vain muutaman viikon. Tuona aikana minun oli määrä saada se toistamaan joitakin sanoja pyynnöstä. Pian kävi kuitenkin ilmi, että linnulla oli pari muuta käyttäytymistapaa, joihin oli tartuttava ensin.

Ennen minulle tuloaan Misty oli asustanut kuusi vuotta Jill Bellin luona. Linnun menneisyys ennen Bellille tuloa on melko epäselvä. Sen on arvioitu olevan nyt 19-vuotias. Tämä tarkoitti sitä, että huutaminen oli voinut saada vahvistusta ainakin 13 vuoden ajan. Näin oli varmasti tapahtunutkin, sillä käyttäytymismalli oli juurtunut todella syvään. Misty huusi jatkuvasti. Jos lähdin huoneesta, se huusi ja huusi. Misty oli hyvä muistutus siitä, miltä papukaijanomistajista tuntuu, kun he joutuvat kohtaamaan hyvin ärsyttävän ja haastavan ongelman. Se voi olla hyvin turhauttavaa.

Kumma kyllä silloin, kun olen kylässä jonkun toisen kotona ja kuulen lintujen huutoa, se ei yleensä vaikuta minuun. Mutta kun lintu huutaa tietyllä vaativalla kuulostavalla tavalla saadakseen huomioni, se käy hermoille. Kuinka tällaisissa tilanteissa voi säilyttää kärsivällisyytensä ja olla hyvä kouluttaja? Se ei ole helppoa, mutta ehdottoman välttämätöntä. Mantrani Mistyn kanssa oli: “Ratkaisen ongelman. Suuttuminen tai ärsyntyminen romuttaa strategiani enkä pääse toivottuun tulokseen. Olen varma siitä, että se, mitä teen, tepsii. Se on toiminut muiden kouluttamieni lintujen kanssa. Koitan kestää!”

Ja tämä pitää paikkansa, sillä myös siniotsamatsonini Tarah oppi huutamaan huomiota. Pelkästään omalla tietämättömyydelläni vahvistin sen huutamista. Kuten monet muutkin tekevät, otin linnun huostaani, kun sitä tarjottiin minulle ilmaiseksi. Olin silloin töissä eläinsairaalassa. Yksi työtovereistani työskenteli osa-aikaisena myös eläinkaupassa. Joku oli vain kävellyt kadulta sisään liikkeeseen ja myynyt papukaijan hänelle 100 dollarilla. En tiedä, oliko lintu varastettu, salakuljetettu vai äärimmäisen epätoivottu. Työtoverillani oli jo ennestään talo täynnä eläimiä, joten hän kysyi minulta, haluaisinko hoitaa lintua jonkin aikaa. (“Jonkin aikaa” on nyt venynyt 18 vuodeksi.)

Aluksi olin innoissani, kun Tarah nähdessään minun syövän leipää tervehti minua sanomalla

”Hello”. Lumous kuitenkin hälveni, kun Tarah alkoi huutaa aina, kun olin poissa näkyvistä. Tietämättömänä siitä, kuinka saada tämä epätoivottu käytös loppumaan, tein niin kuin monet tekevät: juoksin takaisin huoneeseen joka kerta, kun Tarah huusi ja käsikin sitä olemaan hiljaa. Loppuiko huutaminen tällä tavalla? Ei, ja samalla minulla oli huono omatunto yrittäessäni rangaista lintua tästä epätoivottuudesta käytöksestä. Nautin kovasti siitä, että eläimet reagoivat positiivisesti läsnäolooni enkä halunnut tuottaa linnulleni epämiellyttäviä kokemuksia yrittäessäni saada huutamista loppumaan.

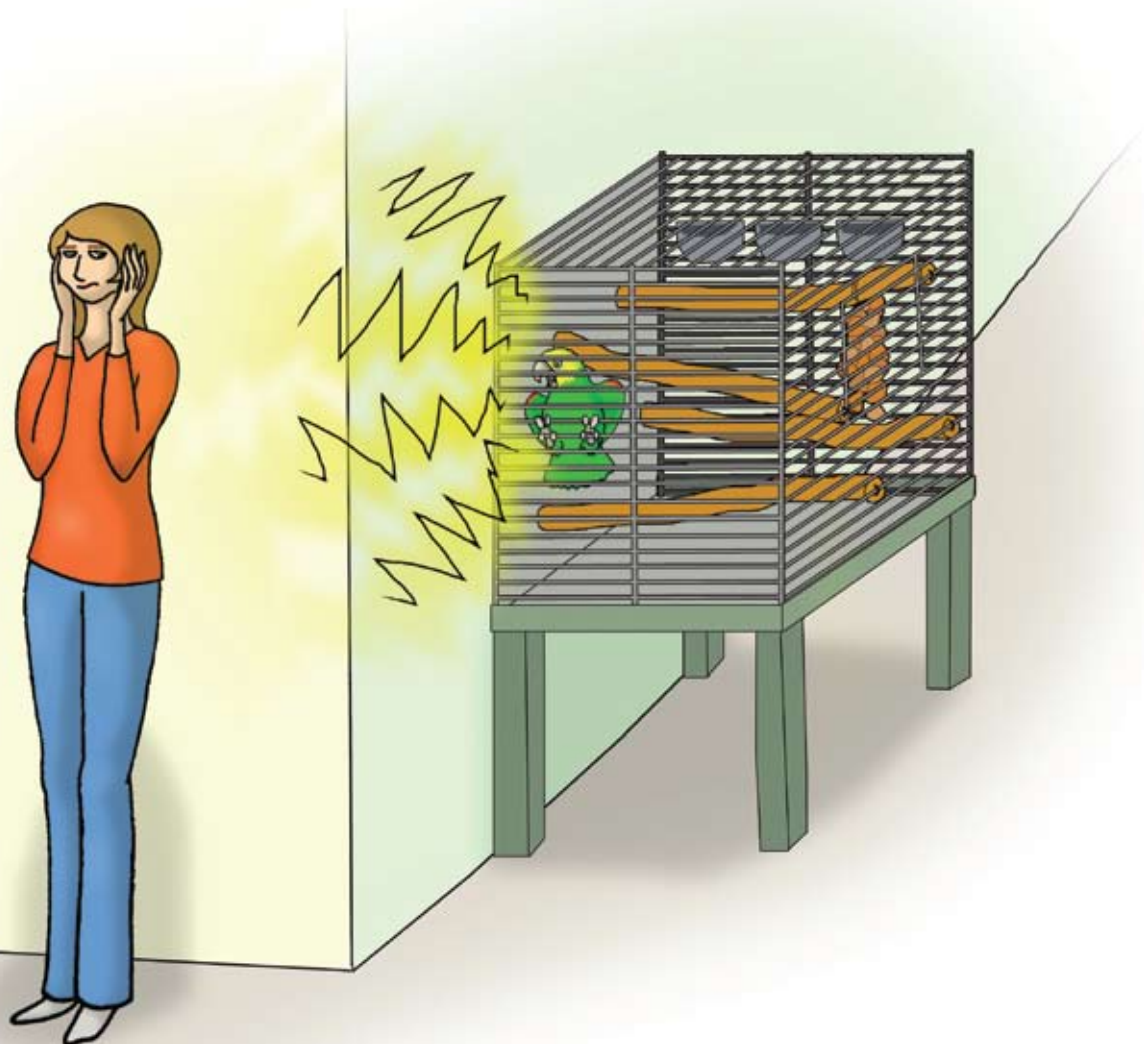
Kun kamppailu ongelmaa vastaan oli puolivälissä, minulle suositeltiin kirjaa *Don't Shoot the Dog*, jonka on kirjoittanut Karen Pryor. Kirjaa pidetään eläinten kouluttajan raamatuna. Sitä lukiessani ymmärsin kaksi tärkeää periaatetta, joiden avulla voisin ratkaista huutamisongelman: sammuttaminen (extinction) ja erotteleva vahvistaminen (differential reinforcement). Sammuttaminen on prosessi, jossa lakataan vahvistamasta aikaisemmin vahvistettua käytöstä. Toisin sanoen osana strategiaani olisi huutamisen vahvistamisen lopettaminen.

Tämä tarkoitti sitä, että en saisi enää juosta takaisin huoneeseen tai huutaa Tarahille. Kirjassa ei kuvattu juuri Tarahin kaltaista tilannetta. Sen sijaan siinä kerrottiin periaatteista ja niiden soveltamisesta lukuisiin esimerkitapauksiin, jotka koskivat sekä ihmisiä että eläimiä. Kirjaa lukiessani oivalsin, että ajatuksia voisi soveltaa mihin tahansa käytökseen, jonka en enää halunnut jatkuvan. Rinnakkain sammuttamisen periaatteen kanssa kulkee periaate vaihtoehdoisen käytöksen erottelevasta vahvistamisesta. Toisin sanoen, jos huutaminen ei enää saisi minua reagoimaan, mikä sitten saisi? Tarahin tapauksessa tämä oli viheltäminen. Kesken huutamisensa, josta minä yritin parhaani mukaan olla välittämättä, Tarah vihelsi. Vahvistin sitä välittömästi vastaamalla sanalla ”hyvä”. Tarah vastasi huudolla. Tämä johtui siitä, että viheltämistä

oli vahvistettu positiivisesti vain kerran, mutta huutamista sen sijaan vuosien ajan. Pitäydyin kuitenkin johdonmukaisesti strategiassani, ja kahden viikon kuluessa Tarah oppi viheltämään huutamisen sijaan, kun se halusi minulta huomiota. Nyt, 17 vuotta myöhemmin, Tarah viheltää, kun se haluaa tietää, missä olen, kun se haluaa lelutai rapsutusta, kun tulen kotiin tai kun se vain vaikuttaa iloiselta. Epätoivottu käytös eli huutaminen sammutettiin ja korvattiin viheltämisellä.

Misty näytti aiheuttavan ongelmia rauhalliseen, hyvin sujuvaan ja melko hiljaiseen arkeemme. Tiesin aikaisemmasta kokemuksestani, että voisin toistaa prosessin, jonka olin käynyt läpi Tarahin kanssa. Tällä kertaa prosessi kuitenkin osoittautui hieman hankalammaksi. Koska työskentelin nyt kotona, käytösongelman ratkaisemiseen piti panostaa jatkuvasti. Joka kerta, kun lähdin huoneesta,

jouduin keskittymään linnun koulutukseen. Se oli todella vaativaa. Lisäksi joskus tunsin, etten vain ollut henkisesti valmis kouluttamaan lintua. Sen sijaan, että olisin jatkuvasti ollut innostunut kouluttamisesta ja valmis ratkaisemaan käytösongelman, pelkäsin sitä, että minun pitäisi lähteä huoneesta ja samalla jaksaa kouluttaa Misty. Ajattelin, että minun on kehitettävä strategiaani jaksakseni paremmin. Tutustuessani Mistyyn, joka huutamista lukuun ottamatta oli ihastuttava, sain tietää, että se oli tottunut aikaisemmin olemaan yöllä peitettynä. Käytin tietoa hyväkseni ja päätin jättää peiton Mistyn häkin päälle siksi aikaa, kun aamuisin kävin suihkussa ja valmistin keittiössä aamiaisen sekä lintujen ruoat. Tämän ansiosta minulle jäi aikaa tehdä tarvittavat aamuuskareet rauhassa. Sen jälkeen olin vähemmän stressaantunut ja valmiimpi aloittamaan Mistyn koulutuksen.



Jokainen huoneesta poistumiseni oli oivallinen tilaisuus opettaa Misty. Toteutin strategiaani huutamisen sammuttamisesta jättämällä Mistyn huomiotta ja vahvistamalla sen toivottua käytöstä. Mistyn tapauksessa toivottu käytös ei ollut mikään tietty ääni. Sen sijaan valitsin hiljaisuuden vahvistamisen. Suunnitelmani oli vahvistaa ensin lyhyitä hiljaisia hetkiä ja vähitellen pidentää niiden kestoja ennen kuin palkitsisin Mistyn läsnäolollani tai huomiollani. Jos olin keittiössä, odotin linnun näkökentän ulkopuolella, kun se huusi. Aluksi, kun se piti huutojensa välillä hiukankin aikaisempaa pidemmän tauon, tulin nopeasti näkyviin ja tarjosin sille runsaasti huomiota. Halusin linnun saavan hiljaa ollessaan enemmän positiivista vahvistusta kuin huutaessaan. Pidensin vähitellen aikaa, joka sen piti olla hiljaa ennen kuin reagoisin. Ja se toimi!

Kaikki ei kuitenkaan sujunut vaikeuksista. Päivän aikana kouluttaminen ei aina ollut mahdollista, kun minun piti lähteä huoneesta. Siksi häkin peittämisen sijasta päätin kiinnittää Mistyn huomion johonkin muuhun hyväksyttävään toimintaan. Annoin esimerkiksi sille usein pienen pahvilaatikon, sanomalehdestä rullatun pallon, uuden lelutai annoksen ruokaa juuri ennen kuin lähdin huoneesta. Näin Mistyllä oli muuta puuhaa, johon keskit-

tyä huutamisen sijaan. Mutta tämä ei auttanut Misty oppimaan, ettei se saisi huomiota huutamalla vaan olemalla hiljaa. Oli tärkeää pitää koulutustuokioita pitkin päivää. Muu toiminta oli tarkoitettu vain suomaan minulle pieni tauko koulutuksesta. Tämä tosin saattoi puolestaan pidentää aikaa, joka meni Mistyn opettamiseen siihen, ettei huutaminen enää käynyt päinsä.

Toinen haaste Mistyn koulutuksessa oli, että Tarah oli samassa huoneessa Mistyn kanssa. Tarah vihelsi silloin, kun lähdin huoneesta. Samalla, kun halusin reagoida Tarahin vihellykseen, en halunnut vahingossa vahvistaa Mistyn huutamista. Strategiani mukaan saatoin palkita Tarahin vihellyksen ainoastaan silloin, kun Misty ei huutanut. Koulutustuokioiden aikana huomasin, että saatoin asettaa huoneesta siten, että Tarah pystyi näkemään minut mutta Misty ei. Näin saatoin vahvistaa Tarahin hyvää käytöstä ja odottaa, kunnes Misty oli hiljaa ennen kuin palkitsin sen.

Mistyn huuto näytti lisäksi saavan myös Tarahin huutamaan ajoittain. Onneksi Tarahia oli pitkään koulutettu viheltämään, joten odotin vain sen viheltävän ennen kuin reagoisin. Tarah palasikin nopeasti viheltämiseen ja lopetti uudelleen huutamisen.



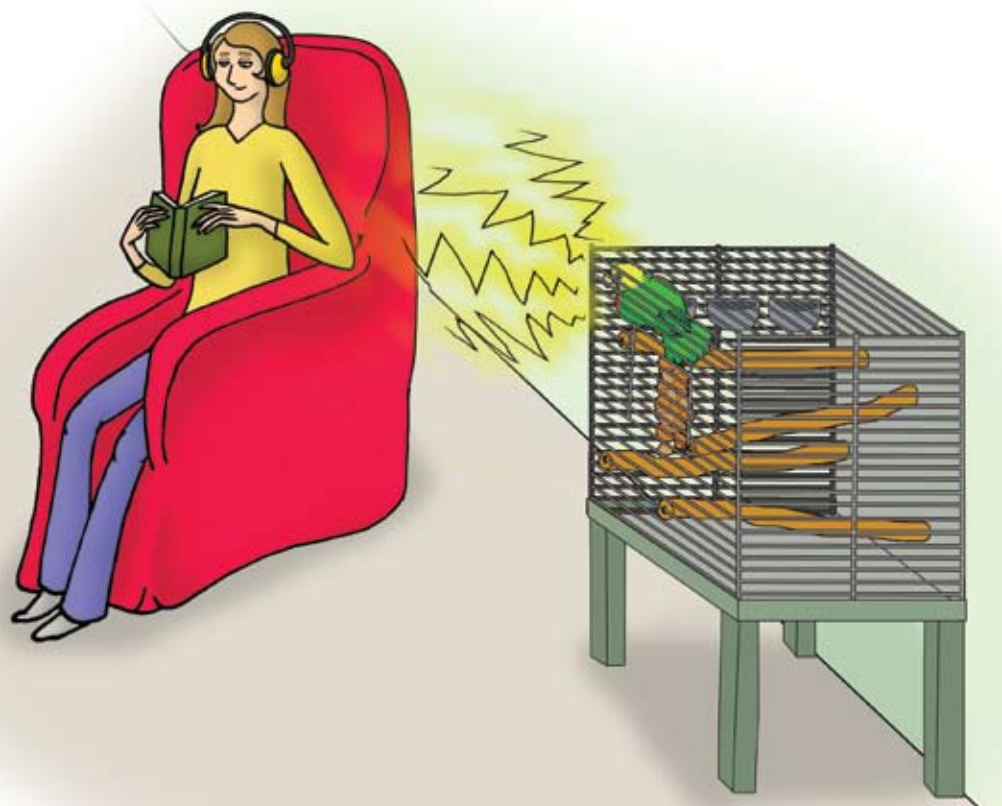
Misty huusi silloin tällöin huomiotani myös silloin, kun olin huoneessa. Kun näin tapahtui, lähdin yksinkertaisesti pois huoneesta. Ajatuksenani oli opettaa sille, että huutaminen sai nyt aikaan päinvastaisen reaktion. Sen sijaan, että ihmiset tulisivat sen luokse, he lähtivät nyt pois. Oli myös tärkeää palkita sitä huomiolla, kun se oli hiljaa minun ollessani huoneessa.

Kaiken kaikkiaan Mistyn kouluttaminen olemaan hiljaa saadakseen huomiotani vei noin kuusi viikkoa. Selvästi pidempään siis kuin Tarahin käytöksen muuttaminen. Tämä saattoi johtua siitä, että linnun menneisyydessä saama positiivinen vahvistus oli juurruttanut käytöksen varsin syvään. Syynä saattoi olla myös se, että käytin Mistyn aktiiviseen opettamiseen vähemmän aikaa. Yksi tekijä on

varmasti myös se, että linnut ovat oppijoina yksilöitä. Joka tapauksessa lintu oppi menestyksekkäästi käyttäytymään toivotulla tavalla epätoivotun huutamisen sijaan halutessaan huomiota.

Prosessin aikana kävin läpi koko tunteiden kirjon kuten monet muutkin papukaijanomistajat huutamisongelman kohdatessaan. Kuitenkin keskittymällä hyvään koulutusstrategiaan ja suomalla itselleni hengähdystaukoja stressaavasta ongelman selvittelystä saavutin toivotun tuloksen. Huomion huutaminen on ongelmakäytöstä, johon on olemassa ratkaisu. Luota menestykseesi kouluttajana ja käytä aikaa hyväksytyyn käytöksen opettamiseen. Tuloksena voi olla loppuelämänsä hyvin käyttäytyvä papukaija.

© Copyright 2006. Ilmestyi ensimmäisen kerran keväällä 2006 lehdessä Good Bird™ Magazine, Volume 2 Issue 1. Luvat uudelleen painamiseen: info@goodbirdinc.com



NEUVOJA SIIHEN, MITEN TARTTUA HUOMION HUUTAMISEEN

- Sammuta huutaminen.
- Vahvista mitä tahansa muuta käytöstä kuin huutamista.
- Muista, että sammumispurkaus (extinction burst, lintu huutaa entistä enemmän ja kovempaa, kun se huomaa, ettei se saa huomiota tavanomaisella huutamisella) on hyvä merkki! Voittoa voi olla jo näköpiirissä. Muuta siis asenteesi turhautuneesta toiveikkaaksi, jos lintusi saa todellisen huutokehoituksen.
- Jos sinun täytyy lähteä huoneesta, mutta et voi keskittyä kouluttamiseen, tarjoa linnulle muuta positiivista vahvistusta ennen kuin lähdet huoneesta. Näin saat mahdollisuuden liikkua vapaasti huoneiden välillä ilman huutamista. Muista kuitenkin, että sinun on pidettävä koulutustuokioita säännöllisesti.
- Hanki korvatulpat, jotka auttavat sinua kestämään linnun huutamista sammumispurkauksen aikana.
- Tee toimintasuunnitelma ja odota toisessa huoneessa linnun huutaessa. Varaa etukäteen itsellesi jotakin hiljaista tekemistä huutojaksojen ajaksi.
- Poistu välittömästi huoneesta, kun lintu alkaa huutaa huomiotasi.
- Järjestä itsellesi aikaa hoitaa päivittäiset askareesi, jotta jaksat paremmin kouluttaa lintua. Pidä esimerkiksi aamuisin valot sammutettuina tai peitto linnun häkin päällä, kunnes olet valmis jatkamaan kouluttamista strategiaasi noudattaen.
- Hanki tukea. Jos naapurit valittavat huutavasta linnustasi, selitä heille, että opetat lintua olemaan huutamatta.
- Mittaa sekunneissa hiljaisten jaksosten kestoa ja pidentymistä.
- Keskity ongelman ratkaisemiseen, älä omaan turhautumiseesi.
- Usko, että onnistut. Tämä strategia toimii.
- Kirjoita tarpeen mukaan muistiinpanoja saadaksesi selville, kuinka ja koska linnun käytös saa vahvistusta.
- Eliminoi kaikki huutamisen vahvistukset.
- Vahvista enemmän toivottua käytöstä kuin epätoivottua käytöstä koskaan aikaisemmin on vahvistettu.

Kuva: Robert Blomerus



HOITORINKI

Lemmikilinnut Kaijuli ry on perustanut jo vuonna 2003 linnuille hoitoringin, joka muodostuu eri paikkakunnilla asuvista lintuihmisistä. Hoitoringin tarkoituksena on, että lemmikilintujen omistajat voivat tarvittaessa viedä lintunsa hoitoon lintuihin perehtyneelle henkilölle. Tällöin kynnys linnun hoitoon viemiseen on pienempi kuin esimerkiksi linnun viemiseen esim. eläinliikkeeseen hoitoon. Hoitopaikkoja on jo kymmeniä ympäri Suomea! Linnun hoidosta veloitetaan kohtuullinen hoitomaksu sekä hoitajalle mahdollisesti koituneet matkakustannukset.

Mikäli tarvitset linnullesi hoitopaikkaa tai olet kiinnostunut liittymään hoitorinkiin, ota yhteyttä Bia Hasseliin (puh. 040 545 3015) tai sähköpostilla hoitorinki@kaijuli.fi. Huomioithan, että varsinkin loma-aikoina kysyntää on enemmän kuin hoitopaikkoja, joten mitä aikaisemmin varaat linnullesi hoitopaikan, sitä varmemmin sen saat.

Lisätietoja hoitoringistä löydät myös yhdistyksen kotisivulta.

www.kaijuli.fi ⇨ Yhdistys ⇨ Hoitorinki

LINTUKULMA

Tilaukset myös p. 045-6352020

Kauppatori 6, 45700 Kuusankoski

Meiltä saa:

- Häkit
- Ruokat
- Vitamiinit ja lisäravinteet
- Lelut
- Pesät ja pesätarvikkeet
- Sekä papukaija "krääsää"
- Terraariot sekä tarvikkeet

Avoinna:

- Arkisin 17-19
- La 10-14

Tuotemerkkejä:

- mm:
- Prestige
- Avix
- Harrison
- Bird Care company
- Karlie
- Kaytee
- Zupreem
- Wagner's



www.lintukulma.com

Syksyn aikana Wagner'sin edustus tuo täydellisen lisän lelu-, ruoka-, vitamiini- sekä häkkivalikoimaan!



Nuorisosivut

PIIRUSTUSKILPAILU

Nuorisotiimi järjesti piirustuskilpailun syksyllä 2008. Sarjoja oli kaksi, alle 15-vuotiaat ja 15-18-vuotiaat. Kaikki kilpailutyöt olivat erittäin upeita, joten tuomareilla oli kova työ niiden arvostelemisessa. Tässä molempien sarjojen kaksi parasta työtä:

Alle 15-vuotiaat:

1. Silva Höyhtyä 13 v., "Neidot oksalla"
2. Jesse Patrikainen 8 v., "Amazona viridigenalis"

15-18-vuotiaat:

1. Päivi Martiskainen 18 v., "Aratti"
2. Annika Rossi 18 v., "Araset ja hirssi"

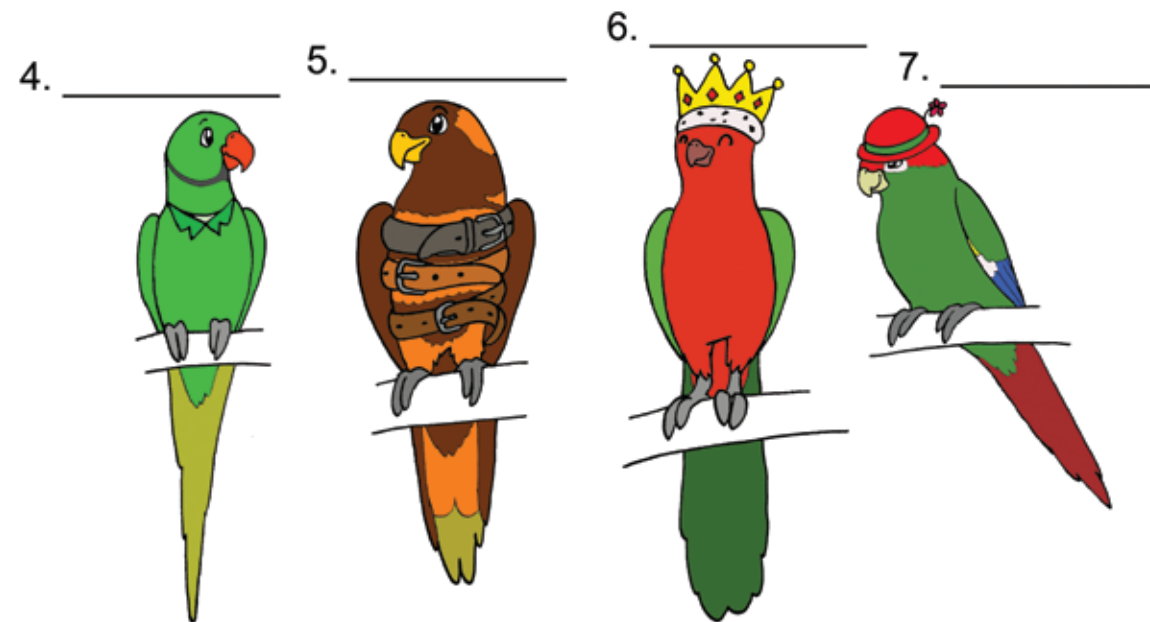
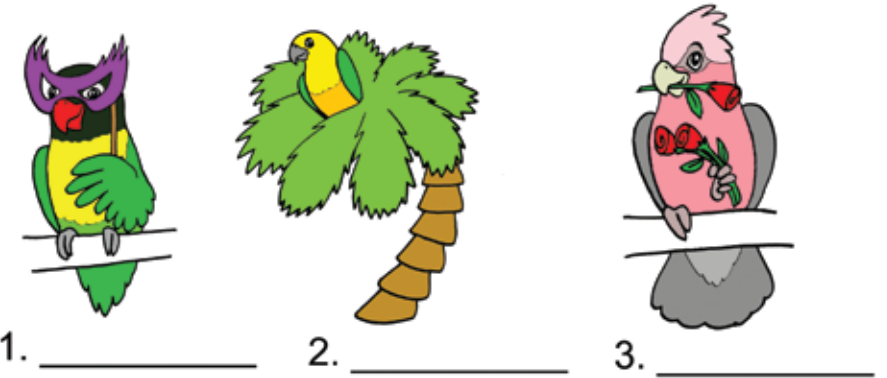
Kiitokset kaikille osallistuneille!

Kilpailutyöt seuraavalla aukeamalla.



Oikealla olevaan kirjainten sekamelskaan on kätkeyty seitsemän papukaijalajin nimet. Etsi ne, ja nimeä lajeja esittävät humoristiset kuvat alapuolella.

N	S	H	R	E	U	V	K	T	A	K	A	S	A	A	I	A	S	E
E	E	M	O	N	I	V	Y	Ö	L	U	R	I	L	A	N	O	P	T
A	N	I	U	N	A	E	L	P	Ä	N	T	J	A	N	L	I	A	K
E	U	P	U	N	A	L	A	K	K	I	A	R	A	T	T	I	L	A
S	G	N	D	T	L	A	V	U	A	N	O	A	Ä	S	V	A	M	U
A	U	U	K	O	O	D	L	K	O	G	M	I	I	Ä	I	N	U	Ä
N	A	A	M	I	O	K	A	I	J	A	N	E	N	K	H	U	A	U
K	L	L	K	Ä	A	K	A	A	T	S	A	V	O	Y	S	I	R	V
I	A	A	R	U	U	S	U	K	A	K	A	D	U	A	N	U	A	L
I	N	A	A	I	A	T	S	S	A	A	T	L	L	I	N	N	T	Y
K	J	K	A	U	L	U	S	K	A	I	J	A	E	A	A	I	T	U
A	A	T	M	O	K	G	I	O	N	J	D	A	I	G	S	N	I	U
I	N	T	N	I	O	N	K	N	O	A	V	U	T	A	T	N	E	H





2. Annika Rossi 18 v., "Araset ja hirssi"

1. Päivi Martiskainen 18 v., "Aratti"



2. Jesse Patrikainen 8 v., "Amazona viridigenalis"



1. Silva Höyhtyä 13 v., "Neidot oksalla"



VIKI SAA POIKASEN

KÄÄNÄ PÄIVÄNÄ VIKIN OMISTAJA
LUMAA PESÄSSÄ POIKASEN.
SE ON KELTA-
OTSA AMATSONI
NIIN KUIN VIKIKIN.



SEN NIMEKSI
ANNETAAN VIIVI.



SITÄ EI MYYDÄ, KOSKA
SE ON VIKIN ENSIM-
MÄINEN POIKANEN.



VIIVI OPETTELEE
MYÖS LENTÄMÄÄN.



VIIVI PÄÄSEE
JOPA ULOS
OMISTAJANSA
KANSSA.



VIIVILLÄ TÄY-
TY Y OLLA VAL-
JAAT, MUUTEN
SE KARKAA.

MOII!

VIIVI OPPII
UUSIA SANOJA-
KIN.



LOPPUJEN LOPUKSI VIIVI
ELÄÄ HYVÄN ELÄMÄN
OMISTAJANSA JA VIKIN
LUONA.

LOPPU!

(C) JENNA - 2008 -



LINNUNOMISTAJAN ONGELMA



Laura Kurkela

N	S	H	R	E	U	V	K	T	A	K	A	S	A	A	I	A	S	E
E	E	M	O	N	I	V	Ö	L	U	R	I	L	A	N	O	P	T	
A	N	I	U	N	A	E	L	P	Ä	N	T	J	A	N	L	I	A	K
E	U	P	U	N	A	L	A	K	K	I	A	R	A	T	T	I	L	A
S	G	N	D	T	L	A	V	U	A	N	O	A	Ä	S	V	A	M	U
A	U	U	K	O	O	D	L	K	O	G	M	I	I	Ä	I	N	U	Ä
N	A	A	M	I	O	K	A	I	J	A	N	E	N	K	H	U	A	U
K	L	L	K	Ä	A	K	A	A	T	S	A	V	O	Y	S	I	R	V
I	A	A	R	U	U	S	U	K	A	K	A	D	U	A	N	U	A	L
I	N	A	A	I	A	T	S	S	A	A	T	L	L	I	N	N	T	Y
K	J	K	A	U	L	U	S	K	A	I	J	A	E	A	A	I	T	U
A	A	T	M	O	K	G	I	O	N	J	D	A	I	G	S	N	I	U
I	N	T	N	I	O	N	K	N	O	A	V	U	T	A	T	N	E	H

1. naamiokaijanen
2. palmuaratti
3. ruusukakadu
4. kauluskaija
5. monivyöluri
6. kuningaskaija
7. punalakkiaratti



Right from the start.™

ZuPreem®

Premium Hand-Feeding Formulas
and Breeder Diets



Tulossa uudet **ZuPreem®** luomupelletit



Maahantuonti: AlbaPets, www.albapets.fi